БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряӑт-Монголой ҮНЭН

№ 226 (6155), НОЯБРИИН 11 СУББОТО 1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

„Табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонууд ямар байгааб гэхэдэ, ороной хохидоһон районуудые һэргээн бодхооxo, дайнай урда тээхи промышленностиин ба хүдөө ажахын хэмжээе һэргээн бодхоохо ба удаань энэ хэмжээе нилээд ехээр үлүүлэн гараха ябадал мүн байгаа. Табанжэлэй эдэ зорилгонууд амжалтатайгаар дүүргэгдөө гэжэ бидэнэр мүнөөдэр манай агуухэ Эхэ ороной түлөө омогорхон хэлэжэ шадахабди“.

(Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой тухай нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ элидхэлһээ).

АРАДАЙ АЖАХЫН ХҮСЭ ЕХЭТЭ ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЭ ТЭЭШЭ

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойе советскэ арад айхабтар ехэ зоригжолтойгоор тэмдэглэбэ. Манай ороной ажалшад эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байһанаа, большевистскэ партиие, Советскэ правительствые, агуухэ вождь ба багша нүхэр Сталиние тойрон нигта жагсанхай байһанаа дахин харуулаа.

Советскэ Союзай арадууд Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро ябажа, политическэ, ажахын ба культурна байдалайнгаа бүхы талаарнь ехэ амжалтануудые туйлан Октябрьска революциин ойе угтаа. Дайнай хойтохи сталинска табанжэлые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдээ советскэ арад гайхамшагта ехэ илалтануудые туйлаа.

«Шэнэ табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонууд хадаа ороной гэмтэжэ хохидоһон районуудые һэргээн бодхоохо, дайнай урда тээхи промышленностиин ба хүдөө ажахын хэмжээе хүсэхэ, тиигээд тэрэ хэмжээе ехэ гү, али бага хэмжээгээр нилээд үлүүлэн гараха гэһэн ябадал болоно»,—гэжэ нүхэр Сталин 1946 ондо хэлэһэн байна.

Дайнай хойтохи сталинска табанжэлые советскэ хүнүүд тэдэнэй гол интересүүдтэ хабаатай, дайшалхы программа гэшэ гэжэ угтан абаад, ехэ дэбжэлтэтэйгээр бэелүүлжэ ороһон байна. Советскэ арадай, герой-арадай гайхамшагта һайн шанарнуудынь ба айхабтар ехэ творческо хүсэнииинь шэнэ эршэтэйгээр бадаран гараа, тэрэнэй политическэ ушар ёһо мэдэрэлынь, общественнэ эдэбхинь бүри ехээр ургаа. Дайнай хойтохи табанжэлые ба үлүүлэн дүүргэхын түлэ советскэ хүнүүд хүсэ ба ажалаа гамнаагүй.

СССР-эй бүхы промышленностиин продукци 1950 ондо дайнай урда тээхи 1940 онтой сасуулбал 48 процентээр ехэ болохо ёһотой гэжэ табанжэлэй түсэбөөр тогтоогдоһон байгаа. Табанжэлэй түсэбэй энэ даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэө. Промышленностиин валова продукци гаргалгаар дайнай урда тээхи хэмжээн 1950 оной 10 һара соо 70 процентээр үлүүлэгдөө. Дайнһаа гэмтэжэ хохидоһон районуудай промышленность гүйсэдөөр һэргээн бодхоогдохоһоо гадна, шэнэ ба бүри мүнөө үеын техникын үндэһэ һуури дээрэ нилээд ургэдхэгдэһэн байна. Арадай ажахын шиидхэхы һалбаринуудта — хара металлургида, нүүрһэнэй ба нефтяной промышленностьда, энергетикэдэ ба машина бүтээлгэдэ түйлагдаһан амжалтанууд илангаяа баярлуулна. Металлурги болбол хара металл үйлэдбэрилгые дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал 44 процентээр ехэ болгоо, үнгэтэ ба шухаг металлнуудые үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр ургэдхэгдөө. Нүүрһэнэй промышленность дайнай урдахи хэмжээе 57 процентээр үлүүлээ. Энэ жэлэй 10 һара соо нефть абалга дайнай урдахи хэмжээтэй сасуулбал 21 процентээр ургаа.

Электроэнерги үйлэдбэрилгэ табанжэлэй һүүлэй жэлдэ дайнай урда тээхитэй сасуулбал 70 процентээр ехэ болохо ёһотой байгаа, болото дээрээ тэрэ 87 процентээр ургаа. Машина бүтээлгэ хурдан темпээр хүгжэжэ байна.

Арадай ажахые техническэ ехээр шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэ, хүндэ ба хүшэр хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе дээшэлүүлгэ, мүн манай кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлгэ ба хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй ба техникүүдэй зохёон байгуулхы үүсхэл, социалистическэ мүрысөөнэй үргэн далайса хадаа ажалай бүтээсын нилээд ехээр ургалгые хангаа. Ажалай бүтээсэ 1950 оной 3-дахи кварталда дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал 40 процентээр ургаа.

Колхозно байгуулалта агуухэ хүсэтэй ба бата бэхи байһанаа дахин харуулаа. Энэ жэлдэ орооһото культурануудай валова ургаса 7 миллиард 600 миллион пүүд болохо ба дайнай урдахи хэмжээнһээ 300 гаран миллион пүүдээр ехэ байха байна. Байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Общественнэ малажал нилээд ургаа.

Манай газартаряалангай техническэ зэбсэгжэлгые улам һайжаруулахын тула партиин ба правительствын эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолгын ашаар хүдөө ажахы тон олон машинануудые абана.

Дайнай хойтохи сталинска табанжэлэй үедэ капитальна барилга айхабтар ехэ далайсатай болоо. Гүрэнэй ба кооперативна жэжэ предприятинуудые тоолоһонгүйгөөр, 6 мянга шахуу промышленна предприятинууд һэргээн бодхоогдоһон ба шэнээр баригдаһан байна.

Арадай ажахын хүсэ ехэтэй дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ манай орон дотор национальна доход хэлбэришэгүйгөөр ургана. Энэ хадаа арад зоной тэниглэн байдалай һайжарһанай эли тодо гэршэ мүн.

Манай орон дотор хүдэлмэригүйдэлгэ хэтэ мүнхэдөө уһан усадхагданхай. Арадай ажахыда хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай тоо таһалгарлагүйгөөр ургана, тиин мүнөө үедэ энэ тоо дайнай урда тээхи тооһоо 22 процентээр ехэ байна. Гэр байранууды ургэн далайсатайгаар барилга хадаа ажалшадай ажаһуудалай һайжархын түлөө сталинска анхарал оролдолгын эли тодо жэшээ мүн.

Дайнай хойтохи үедэ Советскэ социалистическэ гүрэнэй политическэ ба экономическа хүсэ шадал улам ехээр үрган бэхижээ. Советскэ общественнэ ба гүрэнэй байгуулгын булюу һайнинь дайнай жэлнүүдтэ онсо ехэ хүсэтэйгөөр харагдаад, амгалан хүгжэлтын ушар байдалдашье мүн лэ тиимэ үрэ ехэтэйгээр харагдажа байна.

Советскэ арадай урда шэнэнүүд, бүри ехэ зорилгонууд табигдаад байна. Советскэ экономикые саашадань дэбжүүлхэ ябадал эмхидхэхэ, ажахын бүхы һалбаринуудые техническэ зэбсэгжүүлхэ ябадал улам дээшэлүүлхэ, оронойнгоо үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтануудые туйлаха, бүхы арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүйн түшэг тулгуури болоһон советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ шухала.

Манай орон коммунизмын асари ехэ барилгануудые—Волга дээрэ Куйбышевскэ ба Сталинградска гидроэлектростанцинуудые, Главна Туркменскэ каналые, Днепр дээрэ Каховско гидроэлектростанциие, Урда-Украинска ба Хойто-Крымскэ каналнуудые барижа эхилээ. Эдэ барилганууд хадаа өөһэдынгөө хэмжээгээр, техническэ болологоор ба бэелүүлэгдэхэ болзороор коммунизмын бодото барилганууд гээшэ.

Манай парти болбол туйлалтануудаар һанаагаа амархагүй ба амжалтануудаар дашуурхагүй гэжэ уряалдаг байха юм. Хүдэлмэриингөө дутуу дундануудые обёоронгүй, тэдэниие зайсуулха хэмжээ абангүй байгаа һаа, советскэ хүнүүдтэ тон таарахагүй ябадал болохо гээшэ. Жэшээлхэдэ, гүрэнэй түсэбүүдые уялгата ёһоор дүүргэхэ тухай хуулинуудые эбдэхэ мэтын тиимэ үзэгдэлнүүдые тэсэжэ болохогүй. Тогтоогдоһон түсэбүүдые дүүргэдэггүй зарим нэгэн предприятинууд ба промышленностиин һалбаринууд манайда бии.

Гүрэнэй түсэб хадаа хуули мүн. Энэ эрилтые манай ажахын ямаршье һалбариин хүдэлмэрилэгшэд эшэ үндэһэ болгохо ёһотой.

Коммунистическэ байгуулалтын интересүүд хадаа арадай ажахын бүхы резервнүүдые элсүүлхэ, советскэ общественна хүгжэлтын хүсэнүүдэй нэгэниинь болгошо большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые дэлгэрүүлхэ ябадалые эринэ.

«Манай хүдэлмэридэ ба манай байгуулалтада тогтонги, байнги, үжэнги ябадал байхагүйн тулада, манай бүхы хүдэлмэриин, манай бүхы байгуулалтын үдэрһөө үдэртэ һайжархын тула ба амжалтануудһаа амжалтануудта ошохын тулада, парти, большевигүүд, манай ороной үнэн сэхэ бүхы хүдэлмэришэд ба ажалша элементнүүд манай хүдэлмэриин дутуу дундануудые, манай байгуулалтын дутуу дундануудые элирүүлжэ байг лэ, манай дутуу дундануудые усадхаха замуудые хараалжа байг лэ»—гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойе манай Эхэ орон гайхамшагта ехэ амжалтануудтайгаар угтаа. Эдэ амжалтанууднай уласхоорондын тон ехэ удхашанартай. Эдэ амжалтанууд хадаа бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэн олон миллион ниитэ хүдэлмэришэдэй, колхозниигуудай ба интеллигенциин эдэбхи оролдолгоор ба шэн зоригоор, эршэтэ үүсхэлээр хангагдаа. Эдэ амжалтануудые манай арад парти ба правительствын сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро ябажа туйлаа. Капиталистическэ системэһээ хэмжээгүй ехэ булюу байһанаа шэнэ хүсэтэйгөөр дахин харуулһан ажахын советскэ системын онсо булюу байһанай ашаар эдэ амжалтанууд туйлагдаа.

Советскэ арад болбол социалистическэ гүрэнэйнгөө оршожо байһанһаа хойшо 34-дэхи жэлдэ ороходоо, өөрынгөө ерээдүйе найдамтайгаар харана, коммунистическэ байгуулгын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулна. Большевистскэ партиин хүтэлбэреэр, нүхэр Сталинай ударидалгаар—коммунизмын шэнэ илалтануудтэээшэ, урагшаа!

(«Правдын» ноябриин 9-нэй түрүү бэшэгһээ).

НОЯБРИИН ДОЛООНДО УЛААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ

Манай Эхэ ороной столица — Москвада, Улаан талмай дээрэ ноябриин үглөөгүүр.

Гушан гурбан жэлэй урда тээ Октябрьска революци болбол арадуудай тэгшэ эрхын ба хани харилсаанай үндэһэ һуури дээрэ шэнэ социалистическэ гүрэнэй түрэһэн тухай мэдээсээ һэн. Советскэ засагай түрүүшын түүхэтэ декрет хадаа эб найрамдал тухай декрет байгаа һэн, энэ ушар хүн түрэлтэндэ хэзээдэшье мартагдахагүй. Шуурган дундуур түрэһэн советскэ засаг хадаа арадуудта эб найрамдал асаржа, Советскэ Союз эб найрамдалай агуухэ лагериин толгойлогшонь болоһон байна.

Октябрьска парадай болохын урдахи һүүлшын эдэ минутануудта Улаан талмай жабхаланта һайханаар харагдана. Кремль тээшэ нюураараа хараһан сэрэгүүд сэхэ жэгдээр жагсанхай. Трибунанууд дээрэ байһан хүнүүдэй баясхалантa нюурнууд сэрэгүүд тээшэ харанхай. Дайшалхы баатаршалга хэһэн ба амгалан ажалаараа алдаршаһан хүнүүд агуухэ ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэхын тулада мүнөөдэр Ленинскэ Мавзолейн дэргэдэ сугларaa.

Хүнүүдэй дуугаралсаха даруу абяан трибунанууд дээгүүр хүнхинэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд ба союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, Советскэ Союзай Геройнууд ба Социалистическэ Ажалай Геройнууд, Сталинска шангай лауреадууд, промышленностиин ба хүдөө ажахын элитэ ехэ новаторнууд, наукын ба техникын, культурын ба искусствын ажал-ябуулагшад, Советскэ Армиин генералнууд ба офицернүүд эндэ сугларaa. Социализмын орондо ерэһэн айлшадые—арадай демократиин оронуудай ба капиталистическэ оронуудай ажалшадай делегацинуудые, дэлхэйн олон арадуудай эльгээмэлнүүдые кремлевско ханануудай дэргэдэхи трибунанууд дээрэ бидэнэр мүнөөдэр харанабди.

Мавзолейн гранитна трибуна өөдэ нүхэд В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Л. М. Каганович, Н. А. Булганин, А. А. Андреев, Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, Н. М. Шверник, М. А. Суслов, П. К. Пономаренко, М. Ф. Шкирятов гэгшэд гарана.

Илалтануудай залиршагүй алдараар туяарһан манай социалистическэ Эхэ ороной зуун жэлэйнгээ гурбанай нэгые—гайхамшагта хилые дабан гаража байһан энэ үдэр бүхы советскэ хүнүүдэй һанал бодол ба харасань социализмын агуухэ байгуулагша —инаг түрэл Сталин тээшэ шэглүүлэгдэнхэй. Ленин ба Сталин 1917 оной октябрьда бидэниие илалтада асараа һэн. Үсэд шанга ажалай ба дайнай хүшэр хүндэ туршалгануудай жэлнүүдые дабан коммунизмын үүдэнэй дэргэдэ хүрэтэр ерэһэн советскэ хүнүүдэй героическа замынь Сталинай генеэр гэрэлтүүлэгдэнхэй.

Кремлёвско курантнууд сохино. Советскэ Союзай Маршал С. М. Буденный Спасска хаалгануудһаа Улаан талмай дээрэ гаража ерэнэ. Парадые командалагша генерал-полковник Артемьевһээ рапорт абаһанайнгаа һүүлээр, Маршал Буденный сэрэгүүдые зубшан ябана. Ородой һүртэ шанга «Ура!» түрүүшээр Улаан талмай дээгүүр, удаалуулан тэрээнэй ойрын улицануудаар нэгэ хирэ холодон, нэгэ хирэ ойротон сууряатана.

Сэрэгүүдые зубшан амаршалалга дүүрэбэ. Маршал Буденный Улаан талмайда бусажа ерэбэ. «Алдаршыш...» гэһэн ирагуу һайхан баярта хүгжэм долгилно. Тэрээниие фанфарнуудай уряалай абяан һэлгэнэ.

Советскэ Союзай Маршал С. М. Буденный Мавзолейн трибуна дээрэ гараад, талмай дээрэ байгаа сэрэгүүдтэ, ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ, бүхы советскэ арадта хандан үгэ хэлэнэ.

Советскэ Союзай Маршал С. М. БУДЕННЫН хэлэһэн үгэ

Нүхэд солдадууд ба матросууд, сержантнууд ба старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд ба адмиралнууд!

Советскэ Союзай ажалшад!

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан Советскэ Правительствын, Бүхэсоюзна Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үмэнэһөө ба тэдээнэй даалгабаряар таанарые амаршалжа, баяр хүргэнэб.

Советскэ хүнүүд болбол Агуухэ Октябриин алдарта ойе политическэ ба ажалай асари ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һайндэрлэжэ байна. Советскэ Союзай хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенци хадаа коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр, агуухэ Сталинай ударидалгаар дайнай хойто тээхи табанжэлые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдээ шиидхэхы илалтануудые туйлаа. Социалистическэ байгуулалтын бүхы һалбаринуудта советскэ арадай туйлаһан элитэ ехэ амжалтанууд хадаа Ленин—Сталинай партиин зааһан замаар манай ороной этигэлтэйгээр дабшажа ябаһаниие гэршэлнэ, капиталистическэ байгуулалтада орходоо социалистическэ байгуулалтын һэжэглэлтэгүй үлэмжэ һайн байһаниие үшөө дахин лаб батаар харуулжа үгэнэ. Советскэ арадай амжалтанууд хадаа социализм байгуулжа байгаа бусад оронуудай ажалшадта зоригжуулхы жэшээ боложо байна.

Манай орондохи арадай ажахын байгуулалта хадаа арадай материальна ажана тэниглэн байдалай хэлбэришэгүй дэбжэлтэтэй, наука ба культурын һалбаран мандалгатай, советскэ хүнүүдэй социалистическэ оюун мэдэрэлэй ургалтатай хамта ябуулагдана. Манай Эхэ ороной олон миллион ажалшад шэн зоригто творческо ажал доторoo өөһэдынгөө шадабаринуудые улам бүри дүүрэнээр элирүүлэн нээнэ.

Советскэ общественна морально-политическэ единство ургажа ба бэхижэжэ байна, Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй хани барисаан бэхижэжэ байна, советскэ патриотизмын хүсэн улам бүри эли тодоор харагдажа байна.

Бидэнэр манай бүхы туйлалтануудай түлөө манай коммунистическэ партида, манай вождь ба багша агуухэ Сталинда уялгатайбди!

Нүхэдүүд! Капиталистическэ оронуудта ажалшадые дарлалга ба мүлжэлгэ улам шангадажа байна, шэнэ дайнай бэлэдхэлдэ зорюулагдаһан сэрэгэй гаргашануудай хүшэр хүндэнь улам ехэдэжэ байна. Англо-американска империалистнууд болбол мүнөө агрессидэ бэлэдхэлһээ сэхэ агрессидэ шэлжэн ороо, Кореядэ США-гэй хэжэ байгаа дээрмэдэлгын интервенци энээниие гэршэлнэ.

Советскэ хүнүүд ба бүхы дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд американска агрессорнүүдые зэбүүрхэн хараажа ба эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө героическа тэмсэл ябуулжа байгаа корейскэ арадта өөһэдынгөө дура талархалые мэдүүлнэ.

Сталинска сэсэмэргэн гадаадын политика, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондын хани харилсаанай түлөө СССР-эй ябуулжа байгаа сэхэ шууд, эрид шиидэнги тэмсэл хадаа бүхы оронуудтахи олон зуун миллион хүнүүдээр дэмжэгдэнэ.

Советскэ арад эб найрамдалай, демократиин ба социализмын тулгуури болоһон манай Эхэ орониие өөһэдынгөө героическа ажалаар саашадань бэхижүүлхээр эрид шиидэнги байна.

Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд, манай арадай үнэн сэхэ хүбүүд хадаа өөһэдынгөө сэрэгэй уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр ба үнэн сэхээр бэелүүлэн, Советскэ Союзай гүрэнэй интересүүдые бата найдамтайгаар хангажа байна, туйлагдаһан эб найрамдалые, манай Эхэ ороной хилэнүүдые ба советскэ хүнүүдэй зохёон бүтээхы ажалые һэрэмжэтэйгээр сахин хамгаалжа байна.

Өөрынгөө Эхэ орондо хизааргүй үнэн сэхэ, коммунистическэ партиие ба инаг түрэл Сталиниие тойрон нигтаар жагсаһан Советскэ Арми ба Уһан-Сэрэгэй Флот болбол манай социалистическэ Эсэгэ ороной эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые саашадаашье үнэн сэхээр хамгаалха гэжэ манай арад этигэжэ шадаха байна.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин гушан гурбан жэлэй ой мандаха болтогой!

Героическа советскэ арад ба тэрээнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Ленин—Сталинай парти мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ, манай сэсэмэргэн багша, агуухэ вождь ба гениальна полководец, хүндэтэ ба инаг нүхэр Сталинда алдар соло!

Ура!

* * *

Суглуулмал туйлай ехэ оркестр СССР-эй Гүрэнэй Гимн гүйсэдхэнэ. Агуухэ Октябриин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдан, кремлёвско ханануудай саанаһаа ехэ буунуудай һүрэлгын һүр хүсэтэ абяан дуулдана.

Ойрзуурхан абяа шэмээгүй болоно. Һүүлээрнь буугайнгаа жаданuудта улаан тугхануудые хиидхүүлһэн сэрэгшэдэй нэгэн жэгдээр гэшхэлхэнь, команда үгэлгын абяан, барабануудай маршева наяраан дуулдана. Оркестр дахяад наярба. Парад эхилбэ.

Ленинэй орденто ба Суворовой нэгэдэхи шатын орденто, пролетарска полководец М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ, Улаан тугта Сэрэгэй академи түрүүлэн үнгэрнэ. Энэ—Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй офицерскэ кадрнуудые бэлэдхэлгын үнинэй кузница.

Тэрээнэй хойноһоо Ленинэй орденто, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Сэрэгэй-Политическэ академиин һурагшад ябана. Тэдэнэрые залгамжалан Ленинэй орденто ба Суворовой нэгэдэхи шатын орденто, Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Артиллерийскэ академидэ хүмүүжүүлэгдэгшэд —офицернүүд-артиллеристнүүд, түгэс хүсэтэ залпнуудай мастернууд ябана. Ленинэй орденто, И. В. Сталинай нэрэмжэтэ, бронетанкова ба механизированнэ сэрэгүүдэй Сэрэгэй академиин һурагшад—механизированнэ частьнуудай мүнөө сагай байлдаанай мастернууд болоһон офицернүүд-танкистнууд үнгэрнэ. Ленинэй орденто, ородой авиациин эсэгэ Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ, Улаан тугта, Сэрэгэй-Агаарай инженерно академидэ хүмүүжүүлэгдэгшэд — агаарай байлдаануудай геройнууд ябана. Сэрэгэй дээдэ һуралсалай энэ заведенидэ һуража гараашад дэлхэй дээрэ эрхим һайн самолёдуудые ухаалан бүтээгшэд болоһон байна...

Морягууд далайса ехэтэйшье һаа, нэгэн жэгдэ гэшхэдэлээр үнгэрнэ. Далайн офицернүүд хара шинельтэйнүүд, сагаан перчатка бээлэйтэйнүүд, һэлмэнүүдэйнь булад яларан харагдана. Эдэнэр хадаа далайн сэрэгшэдые ба флотоводецуудые бэлэдхэдэг орон доторхи эгээн үнинэй һургуулиин — Ленинэй орденто, М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ, Улаан тугта Уһан-сэрэгэй дээдэ училищида хүмүүжүүлэгдэгшэд гээшэ, энэ училищи хадаа 250 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхээр бэлэдхэжэ байна.

Академиин һурагшадай хойноһоо, морягуудай хойноһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ, Улаан тугта, Московско пехотно училищиин курсантнууд ябана. Кремлёвско курсантнууд болбол В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай заабаряар 1917 оной декабрьда байгуулагдаһан өөһэдынгөө училищиин заншалые арюун нангинаар хамгаалан сахижа байдаг. Тэдэнэр хадаа гэшхэлсээ шангадхан, жадануудаа шэрхэгтүүлэн Улаан талмай дээгүүр үнгэржэ, сэрэгэй саб гэмэ сарюуниие харуулна. Командирнуудай колонные түгэсхэн эдиршүүл—суворовецууд ба нахимовецууд үнгэрнэ. Эхэ оронойнгоо үмэнэхи өөһэдынгөө нангин уялгые бэелүүлжэ байгаа сэрэгшэдэй—Советскэ Армиин солдадуудай баяр жабхаланта марш эхилнэ.

Парад дээрэ Советскэ Армиин регулярна частьнуудай маршые мотопехото эхилнэ. Суворовой орденто, Таманьска, Улаан тугта, М. И. Калининай нэрэмжэтэ, гвардейскэ стрелково дивизи Улаан талмай дээгүүр үнгэрнэ.

Мотоциклнууд абяа шууяатайгаар үнгэрнэ, удаалуулан Советскэ Союзай Геройнуудай счедые дивизи доторoo нээһэн полк талмай дээрэ гарана. Энэ полкын нэгэдэхи ротын личнэ составай списогтэ Советскэ Союзай Герой Иосиф Лаар гэгшэ хэтэ мүнхэдөө оруулагданхай. Тэрэ хадаа Александр Матросовой үхэлгүй мүнхэ баатаршалгые дабтаһан байна.

Таманецууд үнгэрбэ... Түүхын музей тээһээ сэрэгэй грузовигуудай шэнэ колонно харагдаба. Тэдээнэй кузовууд дээгүүр зунай шлемууд ба комбинезонуудые үмдэһэн сэрэгшэд, хүн бүхэнэйнь арюургандаа нүһэр ехэнүүд брезентовэ рюкзагууд. Эдэнэр парашютистнууд-десантнигууд. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ тэдэнэрые «Далита пехотинецууд» гэжэ нэрлэдэг байгаа. Тэдэнэр хадаа лётчигой шэн габьяае ба дура зоригые, разведчигэй һүбэлгэн бэрхые, пехотинецын хатуу шангые бэедээ шэнгээнхэй. Частиин дайшалхы туг дээрэ хадагдаһан орденско лентнүүд халаа тэрээнэй шэн габьяа ба баатар зориг тухай гэршэлнэ, тэрээнэй дайшалхы алдарта зам тухай һануулна...

Артиллерийскэ колонные Советскэ Армиин хуушанай артиллерийскэ часть—Октябриин үүри толгойлно. Тэрэ хадаа октябрьска байлдаануудай үдэрнүүдтэ Петроградта, Путиловска заводой цехүүд дотор түрэһэн байна. Тэрээнһээ хойшо тэрэ хадаа ургаһан ба хатуужаһан. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Москвагай огторгойе эрэлхэтээр хамгаалһан байна.

Алдаршаһан «катюшанууд» трибунанууд дээрэ байгаашадые баясуулан хүлгүүлнэ. Гвардейскэ миномёдуудай подразделенинүүд нигта журамтайгаар үнгэрнэ. Бүрээдэһэнүүдынь установконууд дээрэһээ абтанхай. Далита ута снарядууд тодо хурсаар яларна.

Моторнуудай абяан минутаһаа минутада шангадана. Ехэ буунуудай калибрнууд улам улам ехэ болоно. Тягачууд һэлгэгдэнэ. Хүндэ грузовигууд бэшэ, харин тракторнууд ба вездеходууд олон формонуудтай ба размернуудтай артиллерийскэ системэнүүдые хойноо жудхэн ябажа, советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы техникын баялигые харуулна.

Парад дүүрэхэ ойротобо. Ехэ буугай ута сэмгэнүүдые аяар урагшань һунааһан булад машинанууд дүрбэ-дүрбөөрөө зэргэлэн Улаан талмай дээрэ гарана Росси—танкнуудай эхэ орон. Тиин эдэ гайхамшагта дайшалхы машинанууд, шэдитэ машинанууд хадаа советскэ хүнүүдэй гараар бүтээгдээ.

Техникын маршые түгэсхэн «ИС»—«Иосиф Сталин» гэжэ хүсэ ехэтэ танкнууд гарана. Тэдэнэр хадаа тон үргэн гусеницануудтай. Урагшаа дабшажа ябаһан, сооросшогүй бата хатуу башниһаа томо калибрна пулемёдуудай сэмгэнүүдэй зүг бүхэн тээшээ гараһаниие харахада, тэрэ хадаа хуурай газарай броненосецтол тон адли.

...Талмай агшам зуура хооһорно. Холодон ошожо ябаа моторнуудай абяан Москва-мүрэнэй саанаһаа дуулдана. Талмай дээрэ мянгантрубна оркестр жагсана. Заншалта Октябрьска парад сэнгэлиг хүхюун уряалта маршаар түгэсэнэ.

Энэ гайхамшагта парадые хараха зол хубида хүртэһэн хүнэй сэдьхэл хадаа өөрынгөө Эхэ ороной түлөө, тэрээнэй нугаршагүй хүсэ шадалай түлөө омогорхолоор халин дүүрэнэ.

* * *

Парад дүүрээ. Столицын ажалшадай һайндэрэй жагсаалта ябалга эхилнэ.

Тогтоһон заншалай ёһоор орденто Москвагай алдараар бүрхээгдэһэн туг баранай урда намилзана. Тэрээниие московско кадрова металлург, «Серп и Молот» заводой прокатна станай мастер И. И. Туртанов үргэн ябана. Бүхы орон доторoo алдаршаһан, столицын эрхим хүнүүдэй, алдарта новаторнуудай группа, московско партийна организациин, Московско Соведэй хүтэлбэрилэгшэд тугай хойноһоо ябана. 16 союзна республикануудай гербнүүдтэй түгүүдай дунда агуухэ Сталинай асари ехэ портредые ба **«Сталинда алдар соло!»** гэһэн үгэ бүридхэһэн томо үзэгүүдые дүрбэн зуун эдир хүбүүдүүд үргөөд ябана.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

КОЯБРИИН ДОЛООНДО УЛААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ

(Түгэсхэл)

Түүхын музей тээһээ улаан туяа харагдана. Энэ хадаа — арбан хоёр районуудай 1200 тугууд. Тэдээнтэй хамта колоннонуудынь *Улаан талмайда* ойротоно. Аалихан һалхин тугуудай торго ба бархадые намилзуулна, тиин тэдэ тугууд хурса улаан дулэн шэнгеэр долгитоно.

Туг баригшадай хойноһоо 24 мянган физкультурнигуудай колонно талмай дээрэ гарана.

Залуушуулай хүндэлэлдэ хэглэһэн альга ташалганай кремлёвско хананuудай дэргэдэхи гранитна трибуна дээрэ үшөө замхаадүй байхада, талмайе нэгэ захаһаань нүгөө заха хүрэтэрнь дүүргэн демонстрациин түрүүшын колонnонууд, 12 районуудай колоннонууд гарана. Жагсаалда ябагшад Ленинскэ Мавзолей тээшэ харанхай, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй, агууехэ Сталинай соратнигуудай байһан трибуна тээшэ харанхай.

— Инаг түрэл нүхэр Сталинда иллар соло!..

— Агууехэ Сталин мандаха болтогой!

Эдэ лозунгнууд хүсэтэ «ура»-гаар бүрхөөгдэнэ.

Москва — эб найрамдал үүсхэгшэ мүн.

Нүхэр Сталин болбол агууехэ городой 800 жэлэй ойн үдэртэ, өөрынгөө амаршалга дотор иигэжэ бэшээ һэн: «...Москвагай аша габьяань юундэ байнаб гэхэдэ, тэрэ болбол арадуудай хоорондын бата бэхи эб найрамдал ба хани барисаанай түлөө тэмсэлые үүсхэгшэ, шэнэ дай һүжэрөөгшэдтэ эсэргүү тэмсэлые үүсхэгшэ мүн болоно». Хүсэн түгэс советскэ держава болбол 33 жэл соо эб найрамдалда дуратай галаадын политикые шууд сэхээр ба хэлбэришэгүйгөөр ябуулжа байна. Эб найрамдалай тала баригшадай түгэлдэр хүсэтэ фронтые толгойлон ябагша манай арадай зоригжуулхы агууехэ жэшээ хадаа бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэндэ замыень заагша одон боложо байна.

Стокгольмско Уряа доро хахад миллиард шахуу гар табигдаа. Элдэб расын ба үзэл бодолой, наһанай ба профессиин хүнүүд, эрэгтэйшүүл ба эмэгтэйшүүл шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү тэмсэхын түлөө нэгэдэнэ. Тэдэнэр хадаа шэнэ дай үүдхэгшэдые гутамшаг ябадалай столбодо хүлихые эринэ.

Бүхы оронуудай ажалшадта хандаһан Бүхэсоюзна коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй дайшалхы урианууд демонстрантнуудай колоннонууд дээгүүр толотоно.

Ленинскэ районой колонно үнгэрнэ. Эндэ СССР-эй наукануудай Академиин эрдэмтэд ба дэлхэй дээрэ эрхим һайн станогуудые бүтээгшэд — хүдэлмэришэд-стахановецууд, студенческэ залуушуул ба московско университедэй үндэр ехэ байшангай барилгашад мүр мүрөө зэргэшэн ябана. Колоннын урда тээ В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай портредууд, торгон туг. Тэрэ туг дээрэ советскэ хүнүүдэй девиз алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй.

— Ленинэй туг доро, Сталинай ударидалгаар коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа!

Энэ октябрьска уряа болбол олон мянган плакадуул ба транспарантнууд дээгүүр толорно. Социализм байгуулһан советскэ арад болбол агууехэ Сталинай геиеэр гэрэлтүүлэгдэһэн замаар урагшаа, коммунизм тээшэ этигэл найдабаритайгаар дабшажа ябана. Коммунизм байгуулга болбол манай Эсэгэ ороной ажалшадай практическа хэрэг болонхой.

Ленинскэ районой станок бүтээгшэд хадаа техническэ саашанхи прогрессэй түлөө тэмсэлдээ түйлаһан өөһэдынгөө амжалтанууд тухай мэдээсэнэ.

—Автоматическа линиинүүдһээ автоматическа заводууд хүрэтэр! — гэһэн бэшэг «Станкоконструкция» заводой ба металл-отлохо станогуудай научно-шэнжэлэлгын экспериментальна институдай колонно соо харагдана. Мүнөө жэл эндэ орон дотор эгээ түрүүшын автоматическа завод гаргагдаа, тус заводто үйлэдбэрилэгдэжэ байгаа зүйлнүүдтэ хүнэй гар хүрэдэггүй, бүхы юумэнүүдынь хүнүүдээр хүдэлгэгдэжэ байдаг машинануудаар бүтээгдэдэг юм.

Столицын ажалшадай абажа ябаһан олон плакадуул болон паннонууд дээрэ өөрынгөө ороной эрхэ сүлөө ба бээ даанхай байдал түйлаһан, арадай-демократическа журам амжалтатайгаар бэхижүүлжэ байгаа агууехэ хитад арадта ахадүүгэй баяр хүргэһэн үгэнүүд харагдана. Москвагайхид хадаа Хитадай арадай республикын Арадай Центральна Правительствын түрүүлэгшэ Мао Цзе-дунай, Хитадай арадай республикын Арадай Центральна Правительствын Гүрэнэй Административна Соведэй премьер Чжоу Энь-лайн, Хитадай коммунистическэ партиин ЦК-гэй секретарь Лю Шао-цинин, Хитадай арадай республикын Центральна правительствын түрүүлэгшын орлогшо Чжу Дэйн портредуудые үргөөд ябана.

Москвагайхид болбол социализм амжалтатайгаар байгуулжа байгаа арадай демократиин оронуудай ажалшадта ахадүүгэй баяр хүргэнэ. Колоннонууд дээгүүр Польско республикын президент Б. Берутын, Польско республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевичын, Чехословацка республикын президент К. Готвальдын, Чехословацка республикын правительствын премьер-министр А. Запотоцкиин, Болгарска коммунистическэ партиин ЦК-гэй секретарь В. Червенковой, Венгерскэ ажалшадай партиин генеральна секретарь М. Ракошиин, Венгерскэ арадай республикын правительствын премьер-министр И. Добиин, Румынска хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй генеральна секретарь Георгиу-Дежын, Румынска арадай республикын правительствын премьер-министр П. Грозын, Албанска ажалай партиин ЦК-гэй генеральна секретарь Энвер Ходжын, Албаниин Арадай Суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ Омер Нишаниин, мүн Монгол арадай республикын премьер-министр маршал Чойбалсанай портредууд харагдана.

Энэ һайндэр столицын ажалшад болбол Германска демократическа республикада ба Вьетнамай демократическа республикада амаршалгын үгэнүүдые хэлэнэ. Эдэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй — Германска демократическа республикын президент В. Пикын ба Германска демократическа республикын премьер-министр О. Гротеволиин, мүн Вьетнамай демократическа республикын президент Хо Ши Минэй портредууд москвагайхидай колоннонууд дээгүүр харагдана.

— Өөрынгөө ороной бээ даанхай байдалые баатарлигаар хамгаалжа байгаа корейскэ арадта ахадүүгэй амар мэндэ!

Корейскэ арадта хүргэһэн баярай эдэ үгэнүүд ба тус арадай хүтэлбэрилэгшэдэй—Корейскэ арадай демократическа республикын министрнүүдэй кабинедэй түрүүлэгшэ Ким Ир Сенэй ба Корейскэ арадай демократическа республикын Верховно Суглаанай түрүүлэгшэ Ким Ду Боной портредуудые демонстрантнуудай олон колоннонууд дээгүүр хаража болохо байна.

Москвагайхид болбол ахадүү компартинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, эб найрамдалай түлөө, демократиин түлөө дүлэтэ тэмсэлшэдэй—французска арадай вождь М. Торезэй, Итальянска арадай вождь П. Тольяттиин, американска революционно хүдэлмэришэн ангиин вождь У. Фостерой, Испаниин коммунистическэ партиин ЦК-гэй генеральна секретарь Долорес Ибарруриин ба Англиин коммунистическэ партиин генеральна секретарь Гарри Поллитын портредуудые үргэн үнгэрнэ.

Сталинска районой колонные трибуна дээрэһээ халуунаар амаршална, тус колонные машино-бүтээгшэд толгойлон ябана.

Электролампово заводой коллектив энэ ерэбэ. Трибуна дээрэ байгаашад асари ехэ лампын македаарнь тус коллективые танина. Тэрээн дээрэнь иигэжэ бэшээтэй: «Завод болбол табанжэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 35 миллион электролампануудые үйлэдбэрилөө».

Сталинска районой колонно дотор московско инструментальна заводой, новатор-заводой стахановецууд ябана, тус заводой коллектив барандаа һуралсана. Инструментальщигуудай абажа ябаһан паннонуудай нэгэн дээрэ богонихоноор, удхатайгаар иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Хүдэлмэришэдэй 100 процентнь техническэ экзамэнуудые үгөө».

Манай ороной столица жэл ерэхэ бүри гоё һайхан болоно. Советскэ районой ажалшадай абажа ябаһан олон метр утатай панно дээрэ Москвада реконструкци хэлэгын агууехэ түсэбэй хайшан гэжэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай харуулагдана. Шэнэдхэгдэн заһагдажа, столицын тон һайхан магистральнуудай нэгэнинь болоһон Горькиин нэрэмжэтэ улица харагдана, Гансахан энэ жэлдэ Москвала ажаһуудалай 500 мянган квадратна метр талмай ашаглалгада үгтэхэ юм.

Куйбышевска районой демонстрантнуудай колонно «СССР — түрүү наукын ба культурын орон» гэһэн темээр шэмэглэгдэнхэй. Нүхэр Сталинай портрет доро тэрээнэй хэлэһэн түүхэтэ үгэнүүд харагдана: «Бидэнэр бүхы хүдэлмэришэдые, бүхы таряашадые культурна ба эрдэмтэй болгохые хүсэнэбди, тиин бидэнэр энээниие байн хэжэ шадахабди». Демонстрантнууд болбол СССР-эй арадуудай культурын түйлай ехэ үргалтын һүр һүлдэ болгон Марксын, Энгельсын, Ленинэй, Сталинай номуудай македуудые; ородой агууехэ эрдэмтэд Ломоносов, Менделеев, Павлов, Тимирязев болон бусадай портредуудые; ородой агууехэ уранзохёолшод Пушкинай, Толстойн, Некрасовай, Чернышевскиин, Добролюбовай, Маяковскиин портредуудые абажа ябана.

СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын хүдэлмэрилэгшэд байгаалиие шэнэдхэн хубилгагша сталинска агууехэ барилгануудта, социалистическэ ажахын һалбаран мандалгада, мичуринска түрүү биологиин амжалтануудта зорюулһан олон тоото паннонуудые үргэн ябанал.

Эрхим шанартай продукци гаргахын түлөө хүдэлөөндэ эхи табиһан Краснохолмско комбинадай, материалнуудые комплексноор арбилхын түлөө мүрысөөнэй үүсхэлшэ болоһон «Парижская коммуна» гэжэ гуталай фабрикын коллективүүд илалтынгаа рапортнуудые харуулан, мавзолейн урдуур үнгэрнэ. Жэлэй эхинһээ хойшо арбилһан материалаар 150 мянган пар гутал үйлэдбэрилэгдөө гэжэ фабрикын коллектив рапортална. ФЗО-гэй һургуулинуудай ба ремесленнэ училищинуудай һурагшад ябана. Ажалай резервнүүдэй һургуулинуудта һуража гарагшадай хүдэлмэрилдэггүй предприяти гэжэ манай орон дотор мүнөө байхагүй. Нүхэр Сталинай үүсхэлээр 10 жэлэй урда тээ байгуулагдаһан ажалай резервнүүдэй һургуулинууд болбол арадай ажахыда олон миллион мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые үгөө.

Пролетарска районой ажалшадай колонно талмай дээгүүр үнгэрнэ. Тус районой предприятинууд 10 һарынгаа программые ба октябрьска даалгабаряа болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 140 миллионһоо дээшэ түхэригэй продукци үгөө. Сталинай нэрэмжэтэ автозаводой эрхим хүнүүд автомобиль бүтээлгын гигантын Эхэ оронойнгоо урда хэһэн габьяануудые гэршэлэн, өөрынгөө предприятиин эмблемые үргэн ябана. Автозаводойхид болбол өөһэдынгөө шэн зоригто ажалай түлөө Ленинэй хоёр орденоор ба Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Трибунануудд дээрэһээ халуунаар амаршалагдаһан автозаводойхид хадаа түсэбһөө гадуур автомобильнуудые гаргаһан тухайгаа рапорталан ябана.

Октябрьска демонстраци болбол столицын ажалшадай бүхы советскэ арадтаяа хамта эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлхын түлөө хэлбэришэгүй эрмэлзэлтэй байһанайнь, манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулгада бүхы хүсэеэ үгэхөөр бэлэн байһанайнь толотомо гэршэ болоһон байна.

Һайндэрлэлгэ болбол советскэ хүнүүдэй единствые ба правительство болон большевистскэ партиие тойрон ниггаар тэдээнэй жагсанхай байһаниие, манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай тугые баригша нүхэр Сталинда хизааргүй дуратай ба үнэн сэхэ байһаниие үшөө дахин харуулаа. (ТАСС).

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан Советскэ посольствонуудта ба миссинүүдтэ уулзалганууд болобо

Вашингтондо, ноябриин 7-до, США-дахи СССР-эй посольство хадаа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ехэ уулзалга хэбэ. Тус уулзалган дээрэ 1000 шахуу хүн—тусхайта нюурнууд, дипломатическа корпусой, хэблэлэй, наукын, искусствын, культурна болон общественнэ элдэб организацинуудай түлөөлэгшэд байлсаба. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министр А. Я. Вышинский ба СССР-һээ США-дэ байгаа Посол А. С. Панюшкин айлшадые хүлеэн абаа.

* * *

Мүн СССР-эй олон посольствонууд ба миссинүүдтэ, тэрэ тоодо Франци, Норвеги, Финлянди, Англи, Инди, Болгари, Албанидахи ба Монгол Арадай республикадахи посольствонууд ба миссинүүдтэ уулзалганууд болоо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. СТАЛИНДА

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Господин Түрүүлэгшэ, Танда ба Советскэ Союзай арадуудта Польско Республикын Правительствын үмэнэһөө ба өөрынгөө нэрэһээ амаршалга хүргэнэб, хүн түрэлтэнэй һайн һайхан зорилгонуудай түлөө тэмсэлдээ гайхамшагта амжалтануудые саашадаа түйлахыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революци хадаа амжалтата хүгжэлтын ба зол жаргалта ерээдүйн перспективэнүүдые дэлхэйн бүхы арадуудта заагаа, тэрэ хадаа польско арадта бээ даанхай байдал үгөө. Фашизмые түгэс хүсэтэ бэ героическа Улаан Армиин бута сохиһон ябадал хадаа эзэмдэлгэһээ манай оронине сүлөөлһэн, мүн помещигүүдэй ба капитализмын дарлалтаһаа манай арадай сүлөөлэгдэхэ ба социализм байгуулалтын замда орохо арга боломжо олгоһон байна.

Польско арад Советскэ Союзай зүгһөө саг үргэлжэ үзүүлжэ байгаа арюун һайхан, һайн сэдьхэлтэ туһаламжа тухай гүнзэгы баяр баясхалантайгаар һанажа ябана гэжэ, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Господин, Таниие найдуулхые хүсэнэб.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойн үдэртэ манай арад хадаа эб найрамдалай бата бэхи хэрэм — Агууехэ Советскэ Союзай хүтэлбэри доро, бүхы дэлхэйдэхи эб найрамдалда дуратай олон зуугаад миллион хүнүүдэй хэжэ байгаа тэмсэлдэ, бата бэхи эб найрамдалай түлөө саашанхи шанга тэмсэлдэ бүхы хүсэнүүдээ нигтаруулан жагсаахаар эрид шиидэнхэй байна.

ЮЗЕФ ЦИРАНКЕВИЧ,
Польско Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Николай Михайлович ШВЕРНИГТЭ

МОСКВА.

Хүндэтэ Николай Михайлович,

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Танда ба Танаар дамжуулан Советскэ Союзай ахадүүгэй арадуудта өөрынгөө нэрэһээ ба бүхы чехословацка арадай үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые ба баяр баясхалангуудые хүргэнэб.

Советскэ арадтай ба бүхы дэлхэйн ажалшадтай хамта, чехословацка арад Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин ойе өөрынгөө һайндэртэ адляар һайндэрлэнэ. Өөһэдынгөө баяр баясхаланта социалистическэ ерээдүйе байгуулжа байгаа арадуудай эрхэ сүлөөгэй түшэг тулгуури, арадуудай бээ даанхай байдалай түлөө тэмсэлшэ, эб найрамдалые хамгаалагша болоһон дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалистическэ гүрэнэй — СССР-эй үндэһэ һууринууд 1917 оной октябрьска алдарта үдэрнүүдтэ табигдаһан юм. Дэлхэйн шэнэ дай үүлхэгшэ империалистическэ этэгээдүүдтэ эсэргүү бүмбэрсэг дэлхэйдэхи эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй эрид шанга тэмсэлые Советскэ Союзай толгойлжо байгаа эдэ үдэрнүүдтэ Чехословакиин арадууд хадаа өөрынгөө эрхим хани, сүлөөлэгшэ ба багша — советскэ арадта ба тэрэнэй агууехэ вождь Генералиссимус Сталинда халуун инаг дуратай ба үнэн сэхэ байһан тухайгаа дахин баяртайгаар мэдүүлнэ.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин ойн үдэртэ чехословацка арад хадаа коммунизм байгуулха хэрэгтэ ба бүхы дэлхэйдэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ саашадаа амжалтануудые түйлахыень Советскэ Союзай ахадүүгэй арадуудта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

КЛЕМЕНТ ГОТВАЛЬД,
Чехословацка Республикын Президент.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан чехүүд ба словагуудай Национальна фронтын Правительствын үмэнэһөө Танда үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнэб.

Бүхы чехословацка арад Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин ойе баяртайгаар һайндэрлэнэ, Танай хүтэлбэри доро агууехэ Советскэ Союзай бүхы арадуудай бэелүүлжэ байгаа зохёон бүтээхэ хүсэлэлгэнүүдэй, мүн дай үүдхэгшэдэй түсэбүүдые эбдэхэ ба бүхы дэлхэйн арадуудай эб найрамдал хамгаалха гэһэн шанга эрмэлзэлгын гүйсэд амжалтаар, түгэсэхые үнэн сэдьхэлһээ хүсэнэ.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин ойн үдэртэ, манай республикын арад хадаа гитлеровскэ фашизмые илаһан өөрынгөө алдарта илалтаар манай Эхэ орондо сүлөөрэлгэ асарһан героическа Советскэ Армиие гүнзэгы баяр баясхалантайгаар дахин һанан дурсана. Бидэнэртэ тохёолдоһон хүшэр хүндэ минутануудта манай орондо СССР-эй хүргэһэн һайн һанаата ба хани барисаанай туһаламжа тухай манай арад ходоо һанажа ябаха байна, Советскэ Союзай арадуудтай агууехэ хани барисаанай ба союзай, манай арадай үнэтэйдэ тоолодог ба омогорходог хани барисаанай ба союзай саашадаашье хүгжэн бэхижэхынь тула бүхы юумэ хэхэ гэжэ үгэеэ үгэнэ.

АНТОНИН ЗАПОТОЦКИЙ,
Чехословацка Республикын Правительствын Түрүүлэгшэ.

Господин Николай ШВЕРНИГТЭ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэдэ.

МОСКВА.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан намһаа, Венгерскэ Арадай Республикын Президиумһээ, тэрэшэлэн бүхы венгерскэ арадһаа эгээл халуун амаршалгануудые, Господин Түрүүлэгшэ, тогтоон абыт.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ асари ехэ удхашанартай эрьелтын пункт болоһон Октябрьска Революци хадаа дарлалтаһаа сүлөөрхэ замые, социализм байгуулха замые бүхы арадуудта нээжэ үгөө.

Октябрьска Революциин амжалтанууд ба Советскэ Союзай илалта хадаа 100 жэлэй дарлалтын һүүлээр эрхэ сүлөө оложо абаха ба Советскэ Союзай бааридүй дүршэлдэ, саг үргэлжын туһаламжада түшэглэн социализм байгуулалтые эхилхэ арга боломжые венгерскэ арадташье үгөө.

Арадуудай эб найрамдалай ба социализм байгуулхын түлөө Ленин — Сталинай туг доро венгерскэ арад бүхы хүсөөрөө саашадаа шармайн тэмсэжэ байна.

ШАНДОР РОНАИ,
Венгерскэ Арадай Республикын Президиумэй Түрүүлэгшэ.

Генералиссимус И. В. СТАЛИНДА Советскэ Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэдэ.

МОСКВА.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, өөрынгөө нэрэһээ ба Венгерскэ правительствын үмэнэһөө эгээн халуун амаршалгануудые Танда ба Советскэ Союзай Правительствода мэдүүлхые намда зүбшөөгыт.

Октябрьска Революциин ашаар бии болоһон Советскэ Союзда венгерскэ арад хадаа өөрынгөө эрхэ сүлөөгөөр, бээ даанхай байдалаар, мүнөөнэй амжалтануудаар ба ерээдүйн толотомо перспективэнүүдээр уялгатай юм гэжэ энэ ойн үдэртэ, илангаяа халуун инаг дуратайгаар бодоно. Арадай демократиин замаар урагшаа ябажа, советскэ арадай хойноһоо социализм байгуулжа шадаха байһандаа венгерскэ арад омогорхоно. Советскэ Союзаар хүтэлбэрилэгдэһэн эб найрамдалай түгэс хүсэтэ ба илагдашагүй лагериин бата бэхи тэмсэлшэ байһан тулада, венгерскэ арад хадаа дай үүдхэгшэ империалистическэ этэгээдүүдэй бүхы добтолгонуудһаа өөрынгөө эрхэ сүлөөе, зохёон бүтээхэ ажалые эрид батаар хамгаалха гэжэ хатуугаар шиидэнэ.

Социалистическэ зохёон бүтээхэ хүдэлмэридэ ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ саашадаа ехэ амжалтануудые түйлахые Танда ба алдарта советскэ арадта агууехэ ойн үдэрөөр бүхы венгерскэ арадай үмэнэһөө хүсэнэб.

ИШТВАН ДОБИ,
Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. СТАЛИНДА

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй алдарта ойтой дашарамдуулан, манай инаг ба сэсэн мэргэн багша, Танда, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительствода ба ахадүү бүхы арадуудта Болгариин Арадай Республикын Правительствын ба бүхы болгарска арадай үмэнэһөө хүргэһэн үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые тогтоон абахыетнай гуйнаб.

Бүхы ажалшадай эгээн гэрэлтэ һайхан энэ һайндэртэ, Болгариин баясхаланта арад хадаа газар дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай үнэн сэхэ бүхы хүнүүдэй баяр зоригые баларган, эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй дайсадые һүрдүүлэн олон олон жэлнүүдтэ ажаһуухые ба элүүр мэндэ ябахые агууехэ Сталинда бүхы зүрхэнһөө хүсэнэ, Советскэ Союзай хүсэ шадалые саашадаа ургуулха ябадалда шэнэ амжалтануудые, түйлахыень советскэ ахадүүнэртээ—сүлөөлэгшэд ба хамгаалагшадтаа хүсэнэ.

ВЫЛКО ЧЕРВЕНКОВ,
Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Румынска Арадай Республикын үмэнэһөө ба өөрынгөө нэрэһээ СССР-эй Правительствода ба Танда өөртэтнай үнэн сэдьхэлэй халуун хүсэлэнгүүдые эльгээхые намда зүбшөөгыт.

Энэ алдарта 33 жэл дотор Танай гениальна хүтэлбэри доро советскэ арад социализм байгуулһан ба коммунизмда ошохо замые советскэ арадуудта нээһэн асари ехэ хубилалтануудые өөрынгөө орон дотор бэелүүлһэн байна.

Дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхын тула фашизмые агрессорнууд-империалистнуудай мүнөө һэргээн байгуулжа байхада, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы хүн түрэлтэн хадаа зэрлиг муухай фашизмын һабарнуудһаа хүн түрэлтэниие абарһан советскэ арадта гүнзэгы баяр баясхалантай байна, эб найрамдалай ба демократиин үнэн сэхэ түшэг тулгуури—Советскэ Союз тээшэ, мүн хүн түрэлтэнэй эгээн һайн һайхан зорилгын түлөө үнэн сэхээр тэмсэгшэ Иосиф Виссарионович Сталин, Танай зүг руу хизааргүй дура инаглалаар ба этигэл найдабаритайгаар харана.

Өөрынгөө агууехэ хани—Советскэ Союзда ба эгээл инаг агууехэ хани нүхэр —Танда өөрынгөө сүлөөрэлгөөр ба зол жаргалта ажабайдалаар уялгатай байһанаа мэдэрэн, илаһан социализмын ороной жэшээе дагажа, румынска арад хадаа өөрынгөө Эхэ орон дотор социализм байгуулха зам дээрэ ехэ түйлалтануудаар түрүүшынгээ табанжэлэй түсэбые энэ үедэ үгтэнэ.

Өөрынгөө эгээн нангин хүндэтэ һайндэртэ адляар Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойе һайндэрлэжэ, эб найрамдалай фронтын тэмсэлшэдэй зэргэнүүдтэ эрид зоригтой ябажа байгаа румынска арад Советскэ Союзда коммунизм байгуулгын зам дээрэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба прогрессэй хэрэгэй илаха ябадалда шэнэ амжалтануудые түйлахые советскэ арадуудта ба хүндэтэ Иосиф Виссарионович Сталин, Танда хүсэнэ.

Д-р ПЕТРУ ГРОЗА,
Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДТЭ ҺУНГАХА ҺУНГАЛТАНУУДТА БЭЛЭДХЭЛ

☆ ☆

Яруунын аймагай партийна активай суглаан

...ын аймагай партийна актив... суглаан һаяхан болобо. Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл ба аймагай партийна организацинуудай ... зорилгонууд тухай ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Семенов элидхэл энэ суглаан дээрэ хэһэн байна.

...гай Соведүүдтэ һунгаха ...лтын кампаниин эхилһэнһээ ... Яруунын аймагай партийна организаци һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна. Аймаг дотор 449 агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэртэ тусхай ...нууд даалгагданхай. 29 агитпунктнууд нээгдээ. Яруунын ... совхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Бад...) һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ... ябуулна. Агитаторнуу... даалгагдаһан участогуудтаа ... ба элидхэлнүүдые хэдэг, ...өөнүүдые үнгэргэдэг байна. Тэдэнэртэй хоёр дахин ... үнгэргэгдөө. Агитатор... Цыбиков, Яковлев, Сандиев ... эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. ...динска долоон жэлэй һур... багшанар Жамьянов, Цы... гэгшэд коммунизмын агуу... барилганууд тухай, уласхоо... байдал тухай элидхэлнүү... хэһэн байна.

...ово-Озерско сельсоведэй ... нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретарь нүхэр Кузнецов) агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри мүн ... һаар ябуулна. Эндэхи агит... байнаар түхеэрэгдэнхэй. Тэндэ үдэшэ бүри һунгагшад ... сугларжа, агитаторнуудай ... ба элидхэлнүүдые шаг... Тэрэшэлэн 17-дохи партконференциин нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Галданов), Ульдэргын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Жыг...) агитационно хүдэлмэри ба... байнаар эмхидхээ.

...элшэ хадаа аймагай за... партийна эхин организацинуу... агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие һулаар ябуулжа ... тухай хэлэһэн байха юм. ... хадаа агитаторнуудые то..., тэдэндэ участогуудые ... лэ, һунгагшадай дунда ... ямар хүдэлмэри ябуулжа ... шалгадаггүй байна. Тии... агитаторнуудынь үнэндөө ...ламжын хүдэлмэри ябуулдаггүй байха юм. Партийн... ...хон организацинууд агитпунктнуудые нээгээгүй ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые томилоогүй байһаар. Жэшээлхэдэ, Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Аюров) хүн зоной дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ойройдоошье ябуулнагүй. Энэ партийна организаци ВКП(б)-гэй айкомой хэдэн дахин һануулһан хойно партийна суглаа үнгэргэжэ, агитаторнуудые томилһон болобошье, мүнөө хүрэтэр ямаршье хүдэлмэри эмхидхээгүй. Эндэ агитпункт нээгдээгүй байһаар. Мүн «Улаан туяа» колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Гончиков) 25 агитаторнуудые томилһон болобошье тэдэнэйнь зүбхэн 4-ниинь ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байха юм. Гадна, «Улаан Ярууна», Үльдэргын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ, «Путь социализма» ба бусад колхозуудай, аймпотребсоюзай, загаһанай заводой партийна организацинууд агитационно хүдэлмэри һулаар ябуулна. Эдэ организацинуудта агитаторнуудай семинар ойройдоошье үнгэргэгдөөгүй.

Элидхэлшэ болбол һунгагшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэриие һайжаруулха зорилгонууд тухай хэлэһэн байна.

Элидхэл тушаа хамта 11 хүн үгэ хэлэбэ. «Улаан туяа» колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Гончиков үгэ хэлэхэдээ, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие партийна организациингаа хангалтагүйгөөр ябуулжа байһые мэдэрхэ зуураа, ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагай тэдэндэ һулаар туһалдаг байһые шүүмжэлбэ.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Гончиков аймсоведэй гүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай таһагай культурно-гэгээрэлэй хүдөөгэй эмхи зургаануудта туһалдаггүй байһан тухай тэмдэглэбэ. Тиимэһээ олохон клубууд ба уншалгын байшангууд һулаар хүдэлмэрилнэ.

Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Филиппов, ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Аюров ба бусад үгэ хэлэжэ, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин дутуу дундануудые түргэн усадхаха, энэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха тухай тогтоһон байна.

Аймагай партийна активай суглаан хадаа энэ асуудалаар дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаа.

АГРОЗООВЕТКРУЖОГУУД

...аршэбэрэй аймагай колхозуудта агрозооветкружогууд эмхидхэбэ. Аймагай колхозуудай малажалай 600 хүдэлмэрилэгшэд, тариаанажалай 617 хүдэлмэрилэгшэд һуралсалда хабаадажа, һуралсалые хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хүтэлбэрилнэ. ...аганай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тариаанажалай хүдэлмэрилэгшэдэй агрокружогые агроном Лютаева, Октябрьска сомоной колхозуудта зооветеринарна кружогуудые зоотехник Петрова, ветфельдшер Шелгачёва гэгшэд эрхимээр хүтэлбэрилнэ.

Б. Тугнуйский.

Зураг дээрэ: түмэр замай басагадай № 65 дунда һургуулиин агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Е. Сараева багшанар—агитаторнуудтай ээлжээтэ семинар үнгэргэжэ байна.

М. Минеевэй фото.

Агитпунктда үдэшэлэн

Дүрбэн дабхар байшангай томо томо олон сонхонуудһаа электрын гэрэл үдэшын боро хараае нэбтэ яларна.

Нэгэ-нэгээрээшье, хоёр хоёроорооше ябаһан хүнүүд энэ байшангай үргэн үүдээр шамдуухан оронод. Түмэр замай № 65 басагадай дунда һургуулиин дэргэдэ байгуулагдаһан агитпункт соо уданшьегүй 30 гаран хүнүүд сугларба.

—Зай нүхэд, хүмнай бултадаа ерээ, агитаторнуудай ээлжээтэ зүблөө эхилхэ гэхэдэ арсалта байнагүй гү,—гэжэ энэ дунда һургуулиин дэргэдэхи эхин партийна организациин секретарь нүхэр Евгения Федоровна Сараева суглараад һууһан багшанартаа хандаба.

—Арсалта байхагүй, эхилэе!

—Һунгагшадай дунда үнгэргэһэн өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай агитатор бүхэн энэ зүблөөн дээрэ хөөрэжэ үгэхэ байна гэжэ,—нүхэр Евгения Федоровна хэлэбэ.

—Намда үгэ үгыт,—гээд 40 шахуу наһатай, набтаршаг эхэнэр Евгения Федоровнада хандана.

—Болохо даа, хэлэгты,—гэжэ агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ харюусана.

—Һунгалтанууд тухай Дүримэй гараһаар би өөрынгөө участогта хэдэн дахин гараһан байнаб. Һунгагшадай дунда түрүүшынгээ хөөрэлдөө хэхэдээ, һунгалтанууд тухай Дүримэй нэгэдэхи ба хоёрдохи бүлэгүүдые тайлбарилаа һэм. Хоёрдохи хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө, һунгалтанууд тухай Дүримэй бусад бүлэгүүдые тэдэнэртэ тайлбарилжа үгэһэн байнаб. Минии участогта залуушуулшье, мүн наһажаалшье һунгагшад олон. Тэдэнэрэй дунда хөөрэлдөө элдэб янзаар үнгэргэгшэб. Заримдаа газетэ уншажа үгэдэгби. Заримдаа газетын һонинуууд тухай хөөрэжэ үгэгшэб. Би мүнөө «Дайе эб найрамдал илаха» гэһэн темээр хөөрэлдөө һунгагшадай дунда үнгэргэхэ гэжэ бэлэдхэжэ байнаб, — гэжэ агитатор нүхэр А. М. Костюченко хөөрэнэ.

Багша—агитатор нүхэр А. М. Волкова һунгагшадай дунда өөрынгөө хэһэн хүдэлмэри тухай хөөрэхэ зуураа, иигэжэ хэлэнэ:

— Би түмэр замай транспортда хүдэлмэрилдэг 10 гаран һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байнаб. Тэдэнэрэй заримандинь мүнөө эгээн түрүүшынхеэ һунгалтануудта хабаадаха залуу һунгагшад юм. Тиимэһээ, һунгалтанууд тухай Дүримтэй, советскэ һунгуулиин системэгэй тэдэнэрые һайнаар танилсуулха зорилго урдаа табиһан байнаб. Тиимэ ушарһаа һунгалтанууд тухай Дүрим ба һунгуулиин хуули тухай тэдэ залуу һунгагшадай дунда би мүнөө дүрбэ удаа хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөб. Мүн энээнһээ урда тээ хэдэн удаа һунгалтануудта хабаадаһан наһажаал хүнүүдтэ Сталинска Конституци тухай, советскэ һунгуулиин системэ тухай хөөрэжэ үгэхэтээ хамта, манай ороной дотоодын байдал ба уласхоорондын асуудалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгэдэгби. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна хоёрдохи конференци тухай тэдэнэртэ мүн хөөрэжэ үгэһэн байнаб гэбэ.

Энэ зүблөөн дээрэ нүхэд Холина, Смирнова, Щубина, Плюснина ба бусад, хамтадаа 20 гаран агитаторнууд өөһэдынгөө агитационно хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэбэ. Тэрэнэй удаа агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Евгения Федоровна Сараева һунгагшадай дунда ябуулагдадаг агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри тухай иигэжэ хэлэбэ:

—Манай агитколлектив хадаа арад зоной дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулна гэжэ тэмдэглэхээр байна. Гэбэшье, бидэнэр тэрээгээрээ һанаагаа амаруулаад һууха ёһогүйбди, харин һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ улам үргэдхэхэ зэргэтэйбди. Коммунизмын агуухэ барилганууд тухай, манай Эхэ ороной улам урган һалбаржа байһан тухай, дэлхэй дээрэ эгээн демократическа системэ байһан советскэ һунгуулиин системэ тухай тодо һонороор ба дэлгэрэнгыгээр һунгагшадта хөөрэжэ үгэхэ ёһотойбди. Мүн Сталинска шангай лауреадуудай шэнэ шэнэ номууд, жэшээлхэдэ, Бабаевскиин «Газар дээгүүр сасарһан гэрэл», Казакевичын «Одер дээрэ хабар», Гладковсй «Бага наһан тухай повесть» ба бусад тухай һунгагшадта хөөрэжэ гү, али уншажа үгэхэ хэрэгтэй, —гэжэ Евгения Федоровна хэлэнэ.

Эндэ нелели бүхэндэ агитаторнуудай зүблөөн нэгэ удаа үнгэргэгдэдэг. Зүблөөн дээрэ агитаторнууд болбол һунгагшадай дунда үнгэргэхэ хөөрэлдөөнүүдэйнгээ темээр һонин лекци гү, али элидхэл шагнадаг, мүн агитационно хүдэлмэриин талаар өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай хэлсэдэг юм. Мүнөө «Коммунизмын агуухэ барилганууд» гэһэн темээр агитаторнуудай ээлжээтэ зүблөөндэ зорюулһан элидхэлые багша-агитатор Александр Николаевич Задевалов бэлэдхэжэ байна.

Энэ агитколлектив хадаа 32 агитаторнуудһаа бүридэнэ. Агитколлективэй составта 4 коммунистнууд ба 6 комсомолецууд оролсоно. Агитаторнуудайнь олонхи хадаа 1950 оной март һарада болоһон СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтануудһаа эхилээд мүнөө хүрэтэр агитационно-ниитын хүдэлмэри арад зоной дунда үргэлжэлүүлһээр. Тэдэнэрэй тоодо нүхэд Анастасия Антоновна Костюченко, Анна Михайловна Волкова, Клавдия Валентиновна Холина ба бусад оролсоно. Энэ агитколлективэй эдэбхи үүсхэлээр һунгагшадай дунда һони һонин темэнүүдээр хододоо лекцинүүд ба элидхэлнүүд агитпункт соо үнгэргэгдэдэг юм. Һаяхан Кореядэхи событинууд тухай һунгагшадта зорюулагдаһан лекци эндэ болоһон байна.

Мүн паровозно депогой залуу һунгагшадай гуйлтаар, агитатор Клавдия Андреевна Мамуркова радиолокаци ба телевидени тухай лекци бэлэдхэжэ эхилээ.

Түмэр замай № 65 басагадай дунда һургуулиин дэргэдэхи энэ агитпунктые нүхэр Александра Михайловна Ковалевская (һургуулиин директор) хүтэлбэрилдэг юм.

Энэ агитпункт хадаа баталагдаһан түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилдэг.

Үдэшэ бүри эндэ олон һунгагшад — залуушуул, үбгэд хүгшэд сугларлдаг. Эндэ илангаяа залуу һунгагшад Трифонов, Сорокин, наһажаал болоһон гэрэй эзэн эхэнэрнүүд нүхэд Рябова, Антонова ба бусадые хододоо харахат. Тэдэнэр хадаа эндэ ерэжэ, газетэ ба журналнуудые уншадаг, шатар даам наададаг, радио шагнадаг юм.

Энэ агитпункт соо «Кубанска хасагууд», «Зоригтой хүнүүд» ба бэшэ бэшэ һонин кинокартинанууд һунгагшадта һаяар харуулагдаха юм.

Ц. Митыпов.

Агуухэ һайндэрые иимэ бэлэгтэйгээр угтаба

Гурульбын колхозниугуудай илалта

ИВОЛГА. (Телефоноор абтаба). Гурульбын сомоной Буденнын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Овчинников, партийна организациинь секретарь нүхэр Астраханцев) октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ сэхэн илалтануудые туйлажа, агуухэ һайндэрые угтаба.

Ниитынгээ ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ 3 жэлэй түсэбые энэ колхоз нэгэ жэлээр уридшалан дүүргэбэ. Адуу мори үсхэбэрилхэ 3 жэлэйнгээ түсэбые 102 процент, эбэртэ бодо малаар — 103, хони ямаагаар —105, гахайгаар—187, шубуугаар — 120 процент дүүргээ. Энэ жэлдэ һаамхай үнсэн бүхэнһөө дунда зэргээр мянгаад гаран литр һүн һаагдаа.

Малажалай продуктнуудые бэлэдхэлгээр энэ колхоз гүрэнтэйгөө хаһа саг соонь тоосоһон ба түсэбһөө гадуур 5000 литр һү тушааһан байна. Үшөө октябриин 15-да тариа тушаалгаяа дүүргээд, ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ үрһэ хааба. Гадна, артелиингээ адуу малые дулаан байраар ба үбһэ тэжээлээр хангаһан байна.

А. Нагаслаев.

Республикын шахтёрнуудһаа

Манай республикын шахтёрнууд ажалай шэнэ амжалтануудаар Агуухэ Октябриин 33 жэлэй ойе угтаба. Большевистскэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн эдэ советскэ патриодууд Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бүхэжүүлхын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр, шэн габьяатайгаар хүдэлмэрилнэ.

Габьяата ажалайнгаа ашаар үшөө октябриин 22-то арбан һарынгаа программые болзорһоонь урид дүүргэһэн Галуута-Нуурай шахтёрнууд түсэбһөө гадуур 16 мянган тонно шахуу нүүрһэ Эхэ орондоо бэлэглэн түүхэтэ һайндэрые тэмдэглэбэ.

П. Хантаев.

Паровоз бүтээгшэдһээ

Ленинэй орденто паровозовагонно заводой хүдэлмэришэд Октябриин урда тээхи мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэн, арба һарынгаа түсэбһөө гадуур 2 шэнэ паровоз бүтээжэ ба 95 вагон заһабариһаа гарган, хүхюун баяртайгаар һайндэрые угтаа.

Тиигэжэ Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээд, ВЦСПС-эй болон ССР Союзай зам харилсаанай Министерствын дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Эрхим түрүү стахановецуудта үнэтэ шангууд барюулагдаа.

Мяханай комбинадайхидһаа

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай коллективэй гэшүүд алдар солотойгоор ажаллажа байна. Мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн, арбан һарынгаа программые холо үлүүлэн дүүргэжэ, Октябриин һайндэрые угтаба. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 9,5 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргажа, жэлэйнгээ программые Сталинска Конституциин үдэр — декабриин 5-да сүм дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй долгиие бүри үргэдхэжэ байна.

А. Шестаков.

Мүрысөөндэ түрүүлээ

Ахын аймагай финансова хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын налог суглуулгын IV кварталай түсэбые ноябриин нэгэндэ 118 процент дүүргэжэ, республикын финорганууудай Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ.

Сүлөөтэ ажалай гайхамшаг илалтанууд

(Свёкло таридаг полинуудай колхозницанууд-ударницануудтай уулзалга дээрэ нүхэр Сталинай үгэ хэлэһэнһээ хойшо 15 жэлэй ойдо)

...оной ноябриин 10-да парти ... правительствын хүтэлбэрилэгшэд ... свёкло таридаг полинуудай ... колхозницанууд - ударницануудтай ... уулзаһан. Энэ үедэ Донбассай ... шахтанууд соо бии болһон ... стахановска хүдэлмэриин ... арадай ажахын бусад һалбаринуудташье, тэрэ тоодо колхоз ... совхозуудай полинууд дээрэ ... дэлгэржэ байгаа.

...лга дээрэ хэлэһэн үгэ соо... агуухэ вождь нүхэр Сталин советскэ тариаа... эрнүүдэй ажалай үзэгдөөгүй баатаршалгын эшэ үндэһые элирхэйлэн харуулаа. «... колхозно ажабайдал,— нүхэр Сталин заагаа һэн, — ... нэрэ хүндын хэрэг болгоһон ... хадаа, гансал тэрэ хадаа де... болото герой-эхэнэрнүүдые бии болгожо шадаа».

... Демченкын үүсхэлээр, ... таридаг полинуудай хэдэн ... эхэнэрнүүд социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо һэн. ... социалистическэ дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн, өөрынгөө гараар шэнэ ажабайдал байгуулжа байгаа ... эхэнэр ямар ехэ амжалтануудые туйлажа шадахаб гэжэ ... гайхамшагта хүдэлөөн харуу...

...социалистическэ байгуулалта, ... ажал хадаа энээнэй урда ... байгаагүй, байжашье шадахагүй ... шэнэ эхэнэрнүүдые бии ..., тэдэниие манай советскэ ... бүрин эрхэтэй, хүндэтэй ... болгоо. Эгээн шимэһээ ... ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй колхозницанууд — ... ницануудай уулзаһан үдэрые ... үдэй сүлөөтэ ажалай амжалта ба шадабариие харууһан баярай үдэр гээшэ гэжэ нүхэр Сталин өөрынгөө үгэ соо нэрэлээ һэн.

Парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй ажалай геройнуудай уулзалга ба тэрээн дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэ хадаа сахарна свёклын ба хүдөө ажахын бусад культурануудай үндэр ургасын түлөө тэмсэлдэ колхозниигууд ба колхозницануудай олониитын хүдэлөөнэй эхи табяа.

Энэ мартагдашагүй уулзалгаһаа хойшо үнгэрһэн арбан табан жэл соо колхозуудта ба совхозуудта үндэр ургасын түлөө хүдэлөөн болбол үнэхөөр бүгэдэарадай шэнжэ шанартай болоо. Хэдэн мянгаад колхозницанууд түрүүшын табанзуутанай амжалтануудые холо үлүүлжэ, үргэн ехэ талмайһаа гектарай 800—1000 центнер свёкло хуряана. Талды-Курганска областиин «Первое Мая» колхозой звеньевой Ольга Гонаженко гектарһаа 1515 центнер свёкло хуряажа, энээгээрээ дэлхэйн рекорд туйлаһан байна. Тэрээндэ Сталинска шангай лауреадай хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоо.

Үндэр ургасын габьяата мастернууд өөһэдынгөө шэнэ шэнэ туйлалтануудаар хүдөө ажахын наука ба практикые баяжуулан хүгжөөнэ.

Үзэгдөө дуулдаагүй ажалай баатаршалгануудые сталинска табан жэлнүүдэй үедэ харууһан советскэ эхэнэрнүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнайшье жэлнүүдтэ колхозно үйлэдбэриин бүхы участогуудта болото һууряа эзэлээ. Трактористкануд ба комбайнеркануд, эхэнэрнүүд—колхозой түрүүлэгшэнэр ба бригадирнууд, фермэнүүдые даагшад ба һаалишад, агрономууд ба зоотехнигүүд, ороохо, хүбэн, улһа ба бусад культурануудые ургуулдаг мастернууд гайхамшагта амжалтануудые туйлаа.

1200-һаа дээшэ колхозницанууд Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэдэ хүртөө. Тон түрүүлэн Социалистическэ ажалай хоёрдахи Геройн нэрэзэргые азербайджанска арадай солото басагад, хлопок таридаг полинуудай алдарта мастернууд Багирова, Гасанова гэгшэд абаһан байна. Тэдэнэр энээнһээ урда тээ үзэгдөөгүй үндэр ургаса—гектарһаа 90—100 центнер хүбэн хуряана. Советскэ засагаар, колхозно байгуулалтаар, большевистскэ партяар ба агуухэ Сталинаар хүмүүжүүлэгдэһэн колхозно эхэнэрнүүд үндэр ба тогтууритай ургаса абахын түлөө, ниитын малажалай тоо толгойе олошоруулхын ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшын зэргэнүүдтэ ябалсана.

Колхозно эхэнэрнүүд байгаалиие хубилгаха сталинска түсэбые бэелүүлхын түлөө, Волга, Днепр, Аму-Дарья дээрэ ба Крымдэ бариигдажа байгаа коммунизмын агуухэ барилгануудые бодхоолсохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Хүдөө нютагуудта шэнэ шэнэ гэрнүүдые, агрогородуудые барилга, хүүгэдэй садууд ба яслинуудые, һургуулинууд ба хүгжэмэй училищинуудые эмхидхэлгэ, культурын ордонгуудые, колхозно санаторинуудые бодхоолго—эдэ бүгэдэ колхозно тосхоной нюур шарайе, тэрэнэй байдалые хубилгажа, колхозно эхэнэрнүүдэй бэлиг, шадабариин үргэнөөр һалбарха хизааргүй ехэ арга боломжонуудые бии болгоно. «Эхэнэр тариаашадые сүлөөлгэ эгээл энэ гээшэ, ажалша эхэнэрые ажалша эрэгтэй хүнтэй алли болгодог колхозно байгуулалта эгээл энэ гээшэ» (И. В. Сталин).

Советскэ арад хадаа өөһэдынгөө алдарта басагадта ехээр найдана. Хэдэн зуугаад, мянгаад эхэнэрнүүд СССР-эй ба союзна республиканууудай Верховно Соведүүдэй депутадуудаар һунгагдаа.

Колхозно тосхоной ажалша эхэнэрнүүд бүхы арадтаяа хамта эб найрамдалай түлөө, манай орондо коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэнэ. Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ хэгдэхээ байгаа һунгалтануудта тон ехэ эдэбхи ба политическэ ушар ёһо мэдэхэ байһанаа харуулжа, тэдэнэр эрхим хүнүүдые— коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудые Соведүүдтэ депутадуудаар һунгаха байна.

И. Поляков.

Мухаршэбэрэй аймагай Ново-Заганска долоон жэлэй һургуулида эрхимээр түхеэрэгдэһэн пионерскэ комнато бии. Зураг дээрэ: пионернууд сүлөөтэй сагтаа өөһэдынгөө комнато соо байнад. **Д. Носовой** фото.

Планетэнүүд ба тэдэнэй ябадал

Одо мүшэнүүдэй дундуур планетэнүүдэй ябадал тухай эрдэмтэд удаан саг соо ойлгожо ядаад байгаа юм. Жэшээ болгон Юпитер гэжэ планетын ябадалые тодорхойлон бэшэе. Юпитерэй гол ябадалынь юуб гэхэдэ, тэрэ болбол бусад одо мүшэдэй дундуур баруун гар тээһээ зүүн гар тээшэ ааляар ябадаг. 1948 ондо тус планетэ Срелец гэжэ бүлэг одонуудай участогта ябаһан юм, тиихэдэ тус бүлэг одонуудтай хамта гарадаг, ородог һэн. 1949 ондо энэ планетэ Стрелецһээ зүүн тээ байдаг Козерог гэжэ одонуудай дунда ябажа ябаба. 1950 ондо үнөөхимнай зүүн тээшээ бүри холо. Водолей гэжэ бүлэг одонуудта ошоод ябаха, тиин саашаа арилха. 1960 ондо Юпитер болбол одо мүшэтэ огторгойгоор тойроһон аян мэтэ ябадал хээ гэжэ харахабди: тэрэ болбол арбан хоёр жэлэй турша соо хүсэд круг хээд, дахин Лев гэжэ бүлэг одонуудта ерээд ябана гэжэ харахабди. Эгээ гайхалтайнь юуб гэхэдэ, Юпитер болбол саг үргэлжэ нэгэ тээшээ шэглэк, баруун тээһээ зүүн тээшээ ябадаг бэшэ юм. Жэл бүри энэ планетэ нэгэ хэдэн үдэр зогсоһон мэтэ болодог, тииһэн бэеэрээ гэдэргээ, баруун тээшээ ябажа эхилдэг, тиин дүрбэн һара тухай «гэдэргээ сухарин» ябадаг. Тиигээд дахин зогсодог, энээнэй һүүлээр найман һара тухай, дахин зогсоторoo, «сэхэ» ябадаг.

Мүн иимэ зогсолго ба сухарилгатайгаар бусадшье планетэнүүд ябадаг, зүгөөр нэгэ зариманиинь дүүрэн тойролтоёо Юпитерһээ түргөөр, нүгөө зариманиинь—удаанаар хэдэг. Зарим эртэ урдын арадууд планетэнүүдэй эдэ холын сухарилтануудые планетэнүүд һүниин харанхыда замаа ходо алдажархина гэжэ тайлбарилдаг һэн. Удаань планетэнүүдэй сухариһан ябадалые тайлбарилха бусад, математическа тайлбарилнуудынь тон орёо аад, этигэмээр бэшэ һэн. Имагтал Коперник гэгшэ планетэнүүдэй орёо ябадалые зүбөөр ба тон простойгоор тайлбарилаа һэн. Тэрээнэй тайлбарини ёһоор урдань бододогто адли, планетэнүүд Газарые тойрожо ябадаг бэшэ, харин Нарые тойрожо ябадаг Газарые тойрожо гансал һара ябадаг. Тиихэлээрээ бүхы планетэнүүд саг үргэлжэ нэгэ тээшээ, баруун тээһээ зүүн тээшээ, ямаршье зогсолто, эрьелтэгүйгөөр ябадаг. Жэшээлхэдэ, Юпитер хайшан гээд ябадаг юм ааб гэжэ Наран дээрэһээ хаража болохо байгаа һаань, тэрэ болбол, Газарые һарын тойродог шэнги, 12 жэл соо огторгойгоор дүүрэн круг хээд, 12 жэл энээнһээ урда тээ байһан тэрэл бүлэг одонуудтаа дахин хүрэжэ ерэнэ гэжэ хараха һэмди. Тиин гэхэдэ бидэ Юпитер гэжэ планетые Газар дээрэһээ харанабди; Газар гээшэ өөрөө планетэ мүн тула бусад планетэнүүдэй ябадаг тэрэл шэгээр өөрөө Нарые тойрожо ябадаг. Энээнһээ боложо, Юпитерэй тус ябадал бодото дээрээ байдаг һаань үлүү орёо юм шэнги үзэгдэдэг. Юуб гэхэдэ, хэрбээ Юпитерэй огто ябадаггүйшье һаа, манда өөрэгүй ябаһан шэнги үзэгдэхэ һэн. Нээрээшье, Газар гээшэ Нарые тойроод, жэл болоходо урданайнгаа газарта ерээд байдаг. Харин бидэ Газарай ябадалые обёорногүйбди; бидэ бэшэ, харин Юпитер ябана гэжэ манда үзэгдэнэ; манай харахада, тэрэ хахад жэл урагшаа (зүүн тээшэ), тиигээд хахад жэл соо гэдэргээ (баруун тээшэ) ябана, тиин жэл болоходо урданайнгаа газарта бусажа ерэнэ гэжэ харанабди. Энээнһээ гадна, Юпитер үшөө өөрөө Нарые тойрожо ябадаг, тиихэдээ газарһаа нилээн удаанаар ябадаг. Энэ ябадалыень бидэ мүн баһа харанабди; тэрэ ябадалынь Газарай ябадалһаа болоһон ябадалтай хамтардаг, тиимэһээ эдэ хоёр ябадалые илгаруулжа мэдэхэнь бэлэн бэшэ юм. Коперниин энэ бэрхэ задача бодожо шадаһан хадань, тэрээниие агуухэ эрдэмтэн гэжэ зүбөөр тоолодог.

Хэрбээ Нарые Газарай тойрожо ябадаг хадань, яахадаа бидэ гансал планетэнүүдэй урагша хойшоо ябахыень харанабибди, тиимэ ябадал яахадаа одо мүшэнүүдтэ үгы гээшэб?

Энэ ушар холо ойроһоо болодог. Манай ябажа гү, али ниидэжэ ябахада, бүхы юумэнүүд булта урдаһаамнай ябажа ерэдэггүй. Тиихэлээр юумэн холо байха бүреэ, улам удаанаар хойшоо үнгэрдэг, харин тон холо байһан юумэнүүд огто хүдэлдэггүй шахуу байдаг; бидэ нилээн удаан тэдэниие нэгэл шэгтээ байхыень харанабди.

Одо мүшэд тэрээн шэнги юм. Тэдэнэй олонхинь тон холо байдаг, тиимэһээ Нара тойрон манай ябадал тэдэнэй байдалые обёорхоор хубилгадаггүй. Коперниин һүүлээр аяар гурбан зуун жэл болоһон хойно, тон нарин астрономическа шэнжэлгэнүүдэй аша туһаар эгээ дүтын одо мүшэнүүдэй байдалай тон бишыхан, жэлэй хубилалтанууд нээгдээ һэн. Энэ нээлгэ хадаа Коперниин һургаалай зүб байһые эсэслэн баталаа юм.

(«Юртэмсэ хайшан гэжэ бүридэнхэйб» гэһэн, профессор **И. Ф. Полагай** брошюраһаа).

Курбынхид юу хүлеэнэб?

1950—51 онуудай модо бэлэдхэлэй үбэл-намарай сезон эхилбэ. Теэд, энэ шухала кампаниие Курбын леспромхозойхид тон муу бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Модошод. сезоннигуудай орохо гэр байранууд заһабарилагдаагүй, шэнээр баригдаагүй байха юм. Модошодой хэрэглэхэ зэр зэмсэгүүд элбэгээр асарагдаагүй, хуушаниинь заһабарилагдажа, хурсалагдаадүй зандаа.

Тус леспромхозой «Баруун аса» гэжэ участок (начальнигынь нүхэр Кожевников) энэ талаар илангаяа гээгдэнги. Эндэ барагууд сагаадагдаагүй, пеэшэниинь заһабарилагдаадүй байха юм. Энэ участогта шэнэ барак барижа дүүргэхэ байһан аад, мүнөө миил һууриень табижа эхилээ. Тэрэшэлэн «Крутой лог» гэжэ участок иимэрхүү байдалтай.

Тиихэдэ, тус леспромхозой ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэд модо бэлэдхэлэй хажуу талада һуунад. Тэрэнэй ларёгууд, котлопунктнууд промышленна эд бараагаар, эдеэ хоолой продуктнуудаар, тэндэ хүдэлмэрилхэ кадрнуудаар үшөө хангагдаагүй байһаар. Столовонуудайнь байранууд задагай зайдан байдалтай. Аяга шанага, тогоон гэхэ мэтын амһартанууд асарагдаагүй.

Эдэ бүгэдэ ехэхэн дутуу дундануудые хаража, мэдэжэ байбашье, ОРС-ын начальник нүхэр Шафиров гэгшэ «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэһэн принцип баряад, үнэтэ сагаа дэмы гээжэ һууна. **Г. Цыреторов.**

„Б. М. Үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

Шавга эрилтэ табигдаба

Манай газетын сентябриин 19-нэй номерто толилогдоһон «Нүүдэл наймаа эмхидхэнэгүй» гэжэ статья соо Кударын сельпо нүүдэл худалдаа эмхидхэнэгүй гэжэ бэшэгдэһэн байгаа.

Кударын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Павловай мэдээсэһэнэй ёһоор, поли дээрэ ба малажалай фермэнүүдтэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудые эд бараагаар хангалга эрид һайжаруулха тушаа сельпогой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Ипатовай урда шанга эрилтэ табигдаа.

1950 оной ноябриин 6-да болоһон Московско Соведэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэлэһэн элидхэл тушаа гадаадын мэдээсэлнүүд

ПОЛЬША

ВАРШАВА, ноябриин 8. (ТАСС). Московско Соведэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлые шэнжэлхэ зуураа «Трибюна Люду» газетэ иигэжэ бэшэнэ:

Бүмбэрсэг дэлхэйн ажалшад хадаа дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй гол зорилгонуудай дүүргэгдэһэн тухай нүхэр Булганинай мэдээсэлые угаа ехэ баяртайгаар угтаба. Тэдэнэр хадаа агуухэ социалистическэ гүрэнэй ургажа байгаа экономическа потенциалда эб найрамдалай, социализмын ба демократиин илалтые харана.

Польско республикын хүдэлмэришэн анги ба бүхы ажалша арад болбол эб найрамдалда дуратай дэлхэйн бүхы арадуудтай хамта «Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой» гэжэ мэдүүлнэ.

БОЛГАРИ

СОФИЯ, ноябриин 8. (ТАСС). Московско Соведэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлые бүхы газетэнүүд мүнөөдэр толилбо.

«Народна младеж» газетэ элидхэлэй иимэ үгэнүүдые тэмдэглэнэ гэбэл: «Октябрьска революциин илалтын ашаар бии болоһон манай советскэ байгуулалта хадаа дэлхэйн бүхы түүхын хүгжэлтэдэ шэнэдхэн хубилгаха угаа ехэ нүлөө үзүүлнэ. Октябрьска революциин түрүүлһэн принципүүд хадаа Советскэ Союзаар толгойлогдоһон социализмын ба демократиин түгэс хүсэтэ лагериие мүнөө нэгэдхэнэ».

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ, ноябриин 8. (ТАСС). Венгерскэ арадай республикын бүхы олониитэ хадаа Московско Соведэй баярай заседани дээрэ нүхэр Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа.

Энэ элидхэл будапештскэ радиогоор венгерскэ хэлэн дээрэ хэдэн дахин дамжуулагдаба.

«Вилагошаг» газетэ нүхэр Н. А. Булганинай элидхэлһээ иимэ цитадые гаршаг болгобо:

«Арадай ажахын байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлэн, Советскэ Союз бүхы оронуудай арадуудай хани харилсаанай, хани барисаанай түлөө, эб найрамдалай түлөө батаар тэмсэнэ».

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, ноябриин 8. (ТАСС). 1950 оной ноябриин 6-да Московско Соведэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлэй бүрин текстые бүхы газетэнүүд толилоо.

«Млада фронта» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадууд өөһэдынгөө зүб хэрэгэй илаха байһанда этигэнэ. Бүхы оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаанай ба хани харилсаанай түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэе!».

ИТАЛИ

РИМ, ноябриин 8. (ТАСС). Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдан 1950 оной ноябриин 6-да болоһон Московско Соведэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлые «Унита» газетэ толилбо.

ИНДИ

ДЕЛИ, ноябриин 8. (ТАСС). 1950 оной ноябриин 6-да Московско Соведэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэл тухай мэдээсэлые индийскэ газетэнүүд толилоо.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойе хилын саана һайндэрлэлгэ

ФИНЛЯНДИ

ХЕЛЬСИНКИ, ноябриин 5. (ТАСС). Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, Хельсинкскэ университедэй актова зал соо баярай суглаан болобо. Тус суглаае «Финлянди — Советскэ Союз» общество эмхидхэһэн байна.

Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй хоёрдохи министр Сакари Туомиоя, СССР-һээ Финляндида байгаа посланник Г. М. Савоненков, арадай демократиин оронуудай дипломатическа миссинүүдэй толгойлогшод, Финляндиин коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд суглаанда хабаадаа.

«Финлянди-Советскэ Союз» обществын генеральна секретарь Тойво Карвонен Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, ноябриин 6. (ТАСС). Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Парижда ноябриин 5-да болоо. Тус суглаан хадаа французска элитэ эрдэмтэ Фредерик Жолио-Кюриин түрүүлэлгэ доро үнгэрөө. Франциин демократическа олониитын элитэ ажал-ябуулагшад суглаанай президиумдэ һууба.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдан Парижда болоһон баярай суглаан хадаа Франциин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаанай толотомо демонстраци болоһон байна.

АВСТРИ

ВЕНА, ноябриин 6. (ТАСС). Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай суглаан Венэдэ болобо. Фабрикануудай ба заводуудай, демократическа олониитын организацинуудай ба эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, олониитын элитэ ажал-ябуулагшад суглаанда хабаадаа.

Австрийска коммунистическэ партиин ЦК-гэй гэшүүн Альтман «Советскэ Союзтай хамта — эб найрамдалай түлөө» гэһэн элидхэл хэбэ.

МОНГОЛ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА

УЛАН-БАТОР, ноябриин 6. (ТАСС). Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани Улан-Баторта болоо. Президиумдэ—Монголой арадай-революционно партиин (МНРП) ЦК-гэй секретарьнар Цеденбал, Дамба, Сосорбарма, Премьер-Министрын нэгэдэхи орлогшо Сурунжаб, парти ба правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, МНР-тэ СССР-эй хэрэгүүдые эрхилхэ этигэмжэтэ Иванников, Хитадай арадай республикаһаа МНР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Цзи Я-тай гэгшэд һууба.

Агуухэ Сталин түрүүтэйгээр ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрое Хүндэтэ президиумдэ нэрьемэ альгаташалгаар һунгаа.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой тухайда МНРП-гэй ЦК-гэй секретарь Дамба элидхэл хэбэ.

Монгол арадай республика хадаа Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин үрэ мүн гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Баярай заседанида хабаадагшад нүхэр И. В. Сталинда, тэрэшэлэн Маршал Чойбалсанда эльгээхэ амаршалгануудые угаа ехэ баяртайгаар баталан абаа.

ДАНИ

КОПЕНГАГЕН, ноябриин 5. (ТАСС). Коммунистическэ партиин Копенгагенска организациин баярай заседани Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдан, Копенгагенай ехэ зал соо болоо.

Энэ ойдо зорюулагдаһан митингнүүд мүн лэ Хельсиньер, Нюборг ба Оденс городуудта болобо.

Хитадтахи хүдэлмэришэд-таряашадай һургуули

ПЕКИН. (ТАСС). «Пиплс Чайна» гэжэ пекинскэ журнал һаяхан Чень Тан гэгшын статья толилбо, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Шэнэ обществодохи хүтэлбэрилхы үүргые даажа абаһан ангинуудһаа ургаһан, тайлбарилан хэлэхэдэ, харин урдань эрдэм болбосорол абажа шадахагүй байһан хүдэлмэришэд ба таряашадай дундаһаа ургаһан тон шэнэ түхэлэй научна хүдэлмэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд шэнэ. демократическа обществодо хэрэгтэй байна. Энэ ушар Хитадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ угаа ехэ зорилго табиба. Нормальна эрдэмгүй байһан хүдэлмэришэдые университедтэ орохоор болгон 3 — 4 жэл соо бэлэдхэжэ шадагдаха гү?

Хитадай олон городуудта нээгдэһэн хүдэлмэришэд-таряашадай түрүүшын 13 һургуули энэ асуудалда харюусаха ёһотой. Буржуазна аргаар һургадаг байһан үедэ, үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүдэлмэришэн дунда эрдэмтэй болохын тула 6—8 ба 10 гаран жэл һураха зэргэтэй байгаа. Тиимэһээ хүдэлмэришэд-таряашадай һургуули хадаа һуралсалай шэнэ методуудые бии болгохоһоо гадна, мүнөө хүрэтэр шудалагдаагүй байһан гэгээрэлэй бүхэли һалбариие Хитадта нээхэ ёһотой. Арадай Центральна правительство болбол хүдэлмэришэд-таряашадай иимэ һургуули олоор эмхидхэхээр хараална.

Хүдэлмэришэд-таряашадай түрүүшын һургуули гэгээрэлэй министерствын хүтэлбэри доро, апрелиин 3-да Пекиндэ нээгдэһэн юм. Тус һургуулиин 116 һурагшадай наһаниинь — 16-һаа 30 хүрэтэр. Тэдэнэй бэшэг мэдэлгын ба юрэнхы хүмүүжэлэй хэмжээнь элдэб янзын байна. Гэбэшье, эдэ һурагшад шэнэ обществодоо һайнаар алба хэхын тула оролдосотойгоор һуралсаха гэһэн нэгэл зорилго урдаа табина. Эдэнэр бүгэдөөрөө революционно хүдэлмэриин 3-һаа 13 хүрэтэр жэлэй дүй дүршэлтэй хүнүүд юм».

Болгариин ажалшадай үйлэдбэриин амжалтанууд

СОФИЯ. (ТАСС). Болгарска телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, оронсй олон предприятинуудай ажалшад ажалай шэнэ амжалтануудые туйлана.

Толбухин городтохи «Родина» гэжэ текстильнэ фабрикын коллектив жэлэйнгээ түсэбые октябриин 18 хүрэтэр 101,2 процент, Георгий Димитровэй нэрэмжэтэ гүрэнэй типографи жэлэйнгээ түсэбые 9 һара соо дүүргэв. Бусад олон предприятинууд 1951 оной түсэбөөр продукци бүтээн гаргана.

Чехословацка арад ород хэлэ шудална

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин 350 мянган ажалшад нёдондо жэлдэ чехословацко-советскэ хани барисаанай Союзай эмхидхэһэн курсануудта һуража, ород хэлэ шудалһан юм.

Энэ жэлдэ ород хэлэнэй курсануудта занятинь эхилээ. Занятиин эхилхын урда тээ ород хэлэнэй учебнигүүд 420 мянган экземпляраар хэблэн гаргагдаа. Ород хэлэнэй 15 мянган багшанарта зорюулагдаһан методическа заабаринууд хэблэгдэбэ. Тэрээнһээ гадна, чехословацка армиин сэрэгүүдтэ зорюулан тусхай учебнигүүд гаргагдаа.

Ород хэлэнэй курсануудта һуралсалай эхилэлгэдэ зорюулагдаһан баярай заседани Пражска районой Арадай байшан соо боложо, столицын олониитын түлөөлэгшэд хабаадаба. Техникын министр Эмануил Шлехта заседани дээрэ үгэ хэлэжэ, дэлхэйн культурын хүгжэлтэдэ ород хэлэнэй угаа ехэ удхашанартайе тэмдэглээд, Советскэ Союзай арадуудтай культурна барисааг̆а улам бэхижүүлхыень чешскэ болон словацка арадуудые уряалаа.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

Фронтын бүхы участогууд дээрэ Арадай армиин сэрэгүүд американска ба урда корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы эдэбхитэ ябуулгануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин ноябриин 9-дэ дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Чхончхоньган (Сейсен—Ко) мүрэнэй рубеж дээрэ Арадай армиин сэрэгүүд американска сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөө.

Зүүн эрье дээрэ Хамхынай (Канко) хойно ба Гильдю райондо байлдаанууд болобо.

Улан-Удын мелькомбинадай түрү... стахановецуудай нэгэн — элект... Г. И. Пономарев халаанайнгаа нор... 150 процент дүүргэн, нютагай Со... дүүдтэ һунгаха һунгалтануудай ху... дөлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрү... лэн ябана. Зураг дээрэ: нүхэр Поно... рёв главна электромоторой штурва... нэрэгэдэ.

А. Кузнецовой фот...

Үндэр бүтээсэтэ ажалай бригада

Шулуутайн известково завод... коллектив үйлэдбэриингөө жэл... түсэб үлүүлэн дүүргээ. Мүн ... тябрь һарын түсэбые 185 процен... гүйсэдхэжэ, продукциин үнэ ... гые 20 гаран процентээр хим... руулаа.

Эндэ бригаданууд хоорон... мүрысөөндэ түлеэ бэлэдэг бр... гада илангаяа шалгараа. ... бригадые залуу техник Вера Ка... дакова хүтэлбэрилнэ. Нүхэр Ка... даковагай ерэхын урда тээ ... бригада гээгдэжэ ябадаг һэн. ... луу бригадир Кандакова ний... ойлгуулламжын хүдэлмэриие бр... галынгаа гэшүүдэй дунда үр... нөөр ябуулжа, мүн түрүү мод... шодой дүй дүршэлые үйлэдбэр... дөө нэбтэрүүлэн, бригадынгаа ... шүүдэй ажалай бүтээсые нил... дээшэлүүлжэ шадаа. Мүнөө бр... гадын ажалай бүтээсэ бүхы... 150 процент хүрэтэр ургаһ... байха юм.

Энэ заводойхид мүнөө респу... ликын барилгын материалнууд... Управлениин предприятинууд... мүрысөөндэ түрүү һуури эзэл...

Н. Бадмацыренов...

Сүлөөтэ ажалай түлбэр...

Парасковья Котова Верхне-... кинскэ сельсоведэй Сталинай ... рэмжэтэ колхоздо 1942 онһоо ... хайшанаар хүдэлмэрилдэг. За... райн аймаг соо нүхэр Котова ... хим гахайшан гэжэ тоологдо... һүүлшын 4 жэлэй турша соо ... хэр Котова нэгэшье гахай хоро... тодо оруулаагүй. Мүнөө жэлдэ ... хай бүхэнһөө 7—7 поршсонхо аб... ха түсэбтэй байгаа һаа 13—13 по... шоонхо абажа хороолтогүйгөө... үсхэбэрилөө. Эрхим һайн ажа... лайнгаа түлөө нүхэр Котова 19... ондо нэмэлтэ түлбэри 2 поршоо... хо абаа һэн. Мүнөө жэлдэ 3-... һаратай 4 поршоонхо нэмэ... түлбэри болгон абаба.

Мүн энэ артельдэ колхозник б... бай Ширяев ахалагша хонишо... хүдэлмэрилнэ. Жэлһээ жэл... отарынь хонид тобир тарган б... даг, түлынь һайнаар абтадаг ю... Энэ отарада 400 хонид бии. Э... жэлдэ 240 эхэ хонидһоо 284 ху... гадые абажа түлжүүлһэн бай... Малай үбэлжэлгэдэ тус отара ... тээнһээ, һайнаар бэлэдхээ. ... жэлдэ һайнаар хүдэлмэрилһэн... түлөө отарынхид 32 хони ... мэлтэ түлбэри абаа. Нүхэр Ши... ев 13 хони абаһан байна. Энэ ... даа сүлөөтэ ажалай түлбэри... үлүү һайн байһанай элитэ гэр... болоно.

П. К Метляев...

Түлеэн ба нүүрһэн худалдагдана

Ажалшадай депутадуу... Улан-Удын Городской Сове... гүйсэдком болбол городой аж... шадые түлишөөр хангахын т... байгша ноябриин 1-һээ түлеэ ... нүүрһэ худалдаха хоёр пала... нээхыень Гортопые уялгалба.

Худалдагдаха түлеэн хюр... дэгдэһэн, хахалагдаһан, хуу... ба нүүрһэн сортировалагда... байха байна.

Түлишые ажалшадта абаа... жа үгэхын тула 2 автомашина, 4 унаа морин Гортопто үгөө.

И. Гроссман

Харюусалгатай редакторай орлогшо **Ц. Б. БУДАЕВ**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84, Для междугородных переговоров — 16.

Н—02426. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР Тираж 10.000.